

L'ESTEL

de Mallorca

PREMSA
CORONA

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XV. NÚMERO 348

1 D'OCTUBRE DE 1996

PREU: 200 PTS

anys lleials a Mallorca

Tothom contra el diari fatxa espanyol ABC

Segueixen les adhesions a Josep Palou i a L'ESTEL de Mallorca (pàg. 12-13)

Cristòfol Soler, expresident del Govern Balear.

Xesc Forteza, actor i autor teatral.

Festa de la Casa Catalana de Ciutat. A dalt, Els Valldemossa amb Xesc Forteza i na Margaluz. A baix, els col·laboradors de L'ESTEL durant l'acte d'entrega dels premis Ars Magna a Miquel Àngel Nadal (futbolista), Josep Coll Bardolet (pintor) i Pere Serra (editor).

Alumnes i mestra de la guarderia d'Andratx.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 Esglésies buides
- 4 La màfia a Mallorca
- 5 L'esperit republicà
- 6 L'antifranquisme
- 7 Mahatma Gandhi
- 9 El conte del capvespre
- 11 Espanya, mal negoci
- 19 Carn Capolada
- 20 Parlem clar i llampant
- 21 La cuina de na Tonina
- 22 Gloses
- 23 Acudits d'en Balutxo
- 23 Sa glosa des Gall

L'ESTEL
de Mallorca

SUBSCRIU-T'HI

Especial dedicat al terme d'Andratx. Si vos ha agradat, telefonau al 265005 i el vos enviarem cada quinze dies.

En Tomeu Moreu, natural de Calvià, fa quaranta anys que tragina turistes per dins la mar. Va començar amb un bot de quinze pams a remos que a estones s'ajudava d'una vela llatina. Anava de Peguera a Cala Fornell i a Camp de Mar. Més envant va posar barques més grosses: el llaüt Ulises, la llanxa Anita, el llaüt La Rosa, el llaüt Costa Rica, el llaüt Cabrera, la golondrina Cormoran; més tard el Gran Cormoran, el Nou Cormoran i ara el Catamaran Jet. Actualment fa Peguera, Camp de Mar, el Port d'Andratx, Sant Elm i sa Dragonera. Personalment vaig conèixer en Tomeu l'any 1960, quan passava per Cala Fornells, on jo feia de recepcionista a l'Hotel Cala Fornells, i puc afirmar que amb trenta-sis anys, ni ell ni jo hem canviat gens (Mateu Joan i Florit).

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

• El 43% dels polítics espanyols consideren que Catalunya té dret a plantejar-se la seva independència de la resta de l'Estat, mentre que un 41% en són contraris, segons una enquesta del diari gironí *El Punt* realitzada telefònicament a 523 polítics de totes les comunitats excepte la catalana. L'enquesta ha estat realitzada a 254 batles de ciutats espanyoles de més de 15.000 habitants, 147 diputats del Congrés i 122 senadors, cap d'ells català.

• El sociolingüista, catedràtic i dirigent d'ERC Bernat Joan va denunciar la setmana passada davant la delegació del Govern a Eivissa un guàrdia civil que, segons afirma, el va provar de forçar a parlar castellà al·legant que "aquí es la llengua oficial". Els fets varen ocórrer a l'aeroport d'Eivissa quan va demanar, en català, a un agent de la Guàrdia Civil de servei on era la prefectura de policia de l'aeroport. Diu que l'agent el va replicar dient "hable en castellano!" Quan en Bernat Joan el va convidar a aprendre català, el guàrdia li va dir que "no li sortia del nas".

• Properament es durà a terme un judici a Barcelona contra diversos joves independentistes pel simple fet de cridar "Fora les for-

ces d'ocupació". Cagondena!, i a on és la llibertat d'expressió que garanteix la Constitució espanyola? Aquest judici s'insereix en la campanya de repressió que l'Estat espanyol duu a terme contra l'independentisme combatiu.

• Recordem que el 22 de març passat va esser desarticulada a la Ciutat de Mallorca una organització de tràfic de drogues integrada per catorze persones. Entre elles hi havia un guàrdia civil de la Unitat Antidroga de Mallorca, el qual duia un elevat nivell de vida. Recordem també que l'onze de març va començar a Barcelona el judici al policia Juan Manuel C.P. i una confident seva, acusats de robar i amenaçar tres ciutadans de Guinea als seus domicilis. Aquests varen denunciar coaccions per part del policia per tal de fer efectiu el pagament d'un impost revolucionari. Es demanaren set anys de presó per al policia i vuit mesos per a la confident.

• Nota històrica sobre la parròquia del Port d'Andratx: Va esser el 1917 quan, per iniciativa de la senyora Empar Pou, esposa del general Bernat Riera, es començaren a recollir donatius per construir una església al Port d'Andratx. El 29 d'agost d'aquell any es va iniciar l'excavació dels fo-

Andratx, 11 de setembre del 1996 Diada Nacional de Catalunya

*Me'n vaig a dormir
perquè això no se pot aguantar.
Avui m'han dit
que el mallorquí no és català.*

Dia 29 de juny a Santa Maria del Camí i dia 7 de setembre a Ciutat de Mallorca se celebrà la Conferència del PCIB vinculats al II Congrés del partit.

El dia 7 ens limitarem a tractar els nous aspectes de la situació política i preparar les tasques més importants dels pròxims mesos.

Avui voldria parlar breument d'alguns aspectes d'aquesta conferència. Hi voldria parlar en un dia com avui en què es reivindica l'ús de la nostra llengua a tots els mitjans de la vida pública arreu dels Països Catalans.

Fa temps vaig veure que una companya -n'Aina Perelló- suspènia l'examen de Magisteri per argumentar que no es podia aplicar íntegrament l'ensenyament en català a totes les escoles de Mallorca i va posar el cas de les escoles de Galatzó.

Dins el nostre partit hi ha discrepàncies damunt aquest fet. Un company d'Andratx intentà que totes les intervencions a la Conferència es fessin en castellà i que les publicacions fossin bilingües. Tanmateix, la majoria, que recorda la imposició franquista de la llengua espanyola i la prohibició genocida de la llengua catalana, va rebutjar la tesi del company d'Andratx i va recolzar que les intervencions, a l'igual que les publicacions, es fessin en llengua catalana.

L'agrupació d'Andratx va presentar una proposta a la ponència de Sanitat que fou acceptada i que diu així: "Potenciar la rehabilitació i la reinserció de toxicòmans fent ús dels mitjans que ja existeixen, com és ara els centres d'atenció a les toxicomanies de l'Assegurança Social en una primera fase i, després, ingressar al Projecte Home o a la xarxa d'en Jaume Santandreu, alhora que donar a conèixer als afectats per la Sida els centres d'informació i lluita antisida com és ara ALAS, al passatge Maneu, 16, de Ciutat (tel. 715566). També es va incloure a la ponència fomentar l'ajuda, amb tots els mitjans del partit, per resoldre els problemes socials derivats de l'addicció a la droga (treball, rebuig social, marginació, malalties, judicis etc.). **Miquel Lladó i Bestard** Ω

naments en un terreny d'en Sebastià Thomàs, sota la direcció del mestre d'obres Joan Calafell. El mes de juliol de l'any següent hi anà el bisbe Rigobert Domènec per veure l'estat de les obres.

Una vegada que s'hagué construït el presbiteri i una capella a cada costat, es procedí a la benedicció pel nadal de 1918. L'encarregat d'aquell acte per delegació del bisbe fou mossèn Pere-Josep Alemany. A partir d'aleshores tots els diumenges i festius un capellà d'Andratx anà a dir missa al Port.

Pel mes de setembre de 1919 la Congregació d'Agustines Germanes de l'Empar va fundar una comunitat al Port d'Andratx. Les tres primeres religioses foren sor Ascensió Seguí, sor Catalina Thomàs i sor Júlia Bisqueria. Aquestes monges s'encarregaren de recollir almoines per a la construcció del nou temple, a més de dirigir diversos actes piadosos, visitar malalts, catequitzar infants i fer-se càrrec del seu ensenyament.

L'any 1928 es varen concloure els obres del temple. Per decret de

l'1 d'abril de 1933 es va erigir Vicaria *in capite*, i des d'aleshores hi ha hagut els següents vicaris. Mn. Jaume Pons, Mn. Gabriel Colomar, Mn. Pere Fiol, Mn. Joan Coli, Mn. Josep Betti, Mn. Sebastià Salom i Mn. Antoni Picornell, en temps del qual -22 d'abril 1973- és va elevar a parròquia i, per tant, ell va esser el primer rector. El 1983 el succeí l'actual rector, Mn. Bartomeu Bosch.

• En Baltasar Porcel, que havia heretat dels seus pares una casa a Sant Elm, no fa molt va comprar una finca veïna que es diu cas Saig. Allà hi ha fet obres fins fa poc. L'altre diassa, na Joana Salvà, del restaurant Vistamar, venia de comprar i com que hi havia molts de cotxes, es va acostar massa a la vorera, on hi ha un petit marge, i el cotxe va quedar enrocant. En Porcel va cridar uns quants del picapedrers, s'aferraren tots el cotxe i ben aviat el tornaren al camí. La gent de la muntanya empra encara una solidaritat que la gent del pla oblidam massa sovint. Ω

Tomeu Sansó, entrenador de futbol base: **Aquí, de futbolistes com en Miquel Àngel Nadal només en surt un cada 50 anys.**

ΩΩΩ

Antoni Vidal Ferrando, escriptor: **No estic a favor de Soler. Però em sent més còmode a una comunitat on governa una personalitat que ha fet declaracions públiques a favor de la meua cultura que a una altra on els qui governen l'ataquen o experimenten un cert plaer en veure que va periclitant. Llorenç Capellà ho va dir molt bé: "és tracta de triar entre dolents i pitjors".**

ΩΩΩ

Miquel Segura, escriptor: **La pregunta del milió és la misteriosa identitat de l'empresari forà que la setmana passada, a Mancor i en el decurs d'un sopar, va posar 50 "quilos" damunt la taula per enllestir com més prest millor un partit nacionalista de centre, capaç de recollir les restes de l'esbaldrec "popular" que molts ja donen per inevitable.**

ΩΩΩ

Eliseu Climent, editor: **València, Catalunya i les Illes Balears formen un arc mediterrani davant Europa i això romprà una dinàmica històrica d'aïllament.**

ΩΩΩ

David Ginard, historiador: **El contenciós sobre els documents de la Generalitat que es troben a l'Arxiu de Salamanca, a hores d'ara resulta força anacrònic i constitueix un magnífic exemple dels efectes nefasts que té la politització dels problemes científics i dels ridículs extrems a què ha arribat la visceralitat anticatalana practicada en aquests anys per alguns tertulians, periodistes i polítics espanyols.**

Concurs de Cançó Mallorquina

Dissabte, 5 d'octubre a les 21 hores
ses Voltes (Palma):

Gran cloenda

Actuació dels tres primers premis, i a més a més:

Uc • Joana Pons • Els Valldemossa

Organitza: Revetla de Sant Antoni
AA.VV. La Soledat • AA.VV. Vogar i Ciar (es Molinar)

Col·labora: Associació Cultural Sa Granera

NOTA: Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes Han dit..., De bona font, Sabieu què...?, Forasterades, Pugen i Davallen, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre.

Hi ha esglésies buides!

MIQUEL JULIÀ, escriptor

Així com el sol, tot ixent de bell matí o esplendorós a migjorn, emet el seu gran manyoc de llum sobre tots els elements de la terra, per tal que cada un d'aquests reflecteixi la llum rebuda, la retorni i l'irradia al seu entorn i així es pugui contemplar, com en un immens concert de colors, llum verda als arbres, blava al cel i a la mar, daurada a l'arena dels deserts i de mil·li-un colors a les flors; així també el Concili Vaticà II, com un sol per a l'església catòlica moderna, volgué que les esglésies locals, deixant el gris de la llengua llatina, reflectissin l'espectacle meravellós de tots els pobles, lloant i pregant Déu en la seva llengua pròpia, la llengua autòctona i natural, sense concessions als estats imperialistes, com és ara França o Espanya, que han alçat un sol idioma com a bandera política dels seus dominis i dels seus autèntics genocidis culturals.

La reforma conciliar arribà a Mallorca en plena Dictadura franquista, quan feia 25 anys que quasi tots els bisbes espanyols, també el bisbe de Mallorca, Josep Miralles, havien donat la seva benedicció i acceptació a l'aixecament militar, havien callat davant els seus assassinats i s'havien amistançat amb una dictadura que, mentre donava poder i favors econòmics a les diòcesis, trepitjava i oprimia els drets de molts ciutadans, els de la comuna nació catalana i d'aquest mateix poble de Mallorca. Per això, des del 4-12-63, data de la constitució conciliar "Sacrosantum Concilium", que permetia l'ús de les llengües vernacles a la litúrgia i a les misses, el llavors bisbe de Mallorca, Jesús Enciso (un bisbe foraster, desconexor del cata-

là, com ho va ser també després Rafael Alvarez Lara) i el Vicari General, Francesc Payeras (més tard també Vicari Capitular) només posaren entrebancs i excuses a la preparació del missal en mallorquí, als quals feien comparsa a les parròquies tot un estol de rectors sense braó ni mentalitat, per mor de la castellanització, per exigir l'acompliment dels permisos i preceptes del Concili.

Tement el pitjor, o sigui, la introducció interina del castellà i la seva continuïtat com a fet consumat, cosa que realment va passar, el 3 de gener del 65 vaig escriure una extensa carta al bisbe Vicente E. Tarancón, president de la Comissió Episcopal espanyola de Litúrgia, per tal que, així com l'episcopat espanyol havia nomenat una comissió per preparar les traduccions de la missa en castellà, també ho fes per endiumenjar la traducció catalana. Vols saber quina va ser la resposta de Tarancón? Se n'espolsà les busques, dient que "això correspon als bisbes de cada zona". I el bisbe de Mallorca, Dr. Enciso, què feia? També li havia remès una carta i m'hi contestà el 18-5-64, dient que "seria convenient que esta (la traducció oficial castellana) saliera antes, para que haya una unidad". Una altra cossa a la nostra llengua i als mallorquins! Mort el bisbe Enciso, se féu càrrec de l'església mallorquina, com a Vicari Capitular, l'inquer Francesc Payeras. El 23-3-65 li vaig demanar en una carta breu que volgués almenys fer una declaració pública sobre l'adaptació i l'ús de la traducció catalana a Mallorca (molts rectors no la volien utilitzar per falta de permís) i em repongué

amb unes notes quasi despectives, escrites a mà en el mateix fol remès, que "esperava la contestació de la Comissió Episcopal Nacional i del Consilium de Roma a les preguntes fetes ja en el mes de novembre" sobre aquest tema. Una rentada de mans i...cossa!

El resultat d'aquest vaivé d'Herodes a Pilat, d'aquest autèntic boicot, va ésser la implantació general del castellà a les esglésies de Mallorca, resultant que, al cap de més de trenta anys, moltes continuen, sobretot a Ciutat i al litoral, buides d'essències mallorquines i plenes d'un aire foraster irrespirable per als mallorquins. Es que, endemés de la inèrcia de molts capellans mallorquins, ha jugat un paper decisiu en la castellanització la presència i la intolerància d'alguns forasters amb ínfulas d'imposar-nos o fer prevalèixer, plantant cara al Vaticà II, l'idioma espanyol, també dins les esglésies de Mallorca. Es el que encara passa avui a molts indrets de les terres catalanes, com acaba de succeir a La Safor (Gandia-València) aqueix mateix estiu, on un grup de turistes castellano-parlants increparen el rector en plena missa, en començar l'homilia en valencià i, el diumenge següent, una trentena abandonaren l'església en senyal de protesta. Aquestes ínfulas i mala educació d'alguns forasters resalten devora la cortesia i calma d'uns mallorquins que a les misses en castellà callen i, abans de protestar, tal volta no hi tornen.

Urgeix la conversió de l'església i dels eclesiàstics, que s'arrepentesquin del pecat de l'amistançament amb poders estatals que engrunen pobles i es convertesquin al patriotisme, o sigui, a la tasca de fer "poble", per tal de fer poble de Déu. Els bisbes bascos, al temps que condemnen els actes terroristes, estan sempre a prop del seu poble i dels seus drets; també els bisbes catalans autèntics, com Jaume Camprodon, bisbe de Girona, el qual en

CARTES

Llibertat d'expressió

El passat dia 5 de maig, amb motiu d'un concert benèfic de rock a s'Arracó, per uns fets insignificants, la Guardia Civil, amb el regidor d'esports de l'ajuntament En Llorenç Suau i Simó me varen voler donar una lliçó per ser una persona que mai pensarà com ells, multant-me amb cent mil pessetes per fer ús del meu dret a la llibertat d'expressió. No sabia que estar a favor de l'autodeterminació, de la insumisió, i de la insumisió fiscal fos sancionable i això és el que vaig dir per la megafonia. També vaig dir que era vergonyós que la Flama de la Llengua no passés per Andratx, cosa que va molestar al regidor. Respecte a la Guardia Civil, no sembla que li faci molta gràcia el que la gent s'expressi en llengua catalana que és la llengua d'aquí ja que a la seva denúncia al nostre grup que se diu *Banya Verda* li han posat "Baña Verde". Tot això, reafirma la meua voluntat de continuar lluitant per la llibertat d'expressió, l'autodeterminació de les nostres illes i la insumisió fiscal. **Gabriel Pujol, Andratx** Ω

recent carta pastoral diu als visitants que s'adonin que "som una nació, un poble de llarga història, feta no per tractats ni comicis ni noces reials; que portam a dins quelcom que no es corromp ni mor mai per la violència d'altres". També els diu que "l'amor a la pròpia terra és un sentiment quasi sagrat". Vol dir que renegar de les pròpies essències i de la pròpia llengua, és, en definitiva, una autodestrucció col·lectiva, és la liquidació de l'església com a ànima d'un poble que roman esmortit entorn del campanar. Ω

Umberto Bossi, independentista de la Padània: **La Lliga lombarda està convençuda que la ruptura de l'estat italià és inevitable.**

ΩΩΩ

Albert Calls i Xart (*Diari de Prada*, 25.VIII.96): **L'UCE és un espai perfecte per descobrir novetats literàries que difilment es poden trobar a les llibreries properes on vivim. És un símptoma més que la cultura catalana no està normalitzada. Qualsevol producte literari dels PPCC que no es mogui en els canals normals de distribució -i tot i així, fins i tot els que s'hi mouen- és difícil de trobar lluny del seu radi d'acció més immediat.**

D'aquesta manera, paga la pena pujar a l'UCE només per acostar-se a les parades de llibres i publicacions que s'hi munten. Enguany, van visitar-nos la gent de "L'Estel de Mallorca", amb Josep Palou i Jaume Sastre entre d'altres. "L'Estel" és una publicació quinzenal local compromesa amb els PPCC. La revista ha estat objecte d'una dotzena de processos. El darrer li ha estat interposat per l'ABC, per un article en què Josep Palou feia una invectiva contra Luis Mª Ansón (...) La gent de "L'Estel" va aportar a Prada publicacions d'important interès com són *Un Puput de cressa molla* i *Mossegades*.

ΩΩΩ

Pere Esteve, diputat de CDC: **nosaltres respectam la legalitat vigent, ara bé el que tinc clar és que la meua bandera és la senyera catalana.**

DESTIL·LERIES

MOREY

AM

FÀBRICA DE LICORS

c/ 16 de juliol, 54
Polígon Son Castelló
Tel. (971) 75 67 07 - 75 69 79
Fax (971) 75 00 33
07009 PALMA DE MALLORCA

Aquesta és
l'autèntica
ESTRELLA
de Manacor

BAR RESTAURANT

ESPECIALITAT EN PEIX FRESC I PAELLES

C/ JAUME I, 46 • TEL. 23 90 44
SANT ELM (MALLORCA)

Obres i Reformes

Sánchez Prac, s.l.

C/ Antoni Mulet, 33 C
07150 ANDRATX (Mallorca)
Tel. 13 60 95 • Fax 13 61 31
Mòbil 908 51 83 06 / 51 83 07

Pere Bonnín, escriptor: Catalunya és una nació que no necessita fondre ni confondre ningú, en tot cas necessitaria un Estat perquè li fossin reconeguts els drets nacionals. És lògic, per tant, que el Govern català no intenti crear una nova cultura nacional amb els elements diversos de la immigració.

ΩΩΩ

Pere Felip Buades: aquests polítics del PP, sr. Viñals i sra. Lorenzana, pretenen que no només siguem espoliats i explotats pels colonitzadors espanyols, sinó que també ens volen, com sempre, però ara més, robar-nos la llengua i la cultura.

ΩΩΩ

Planas i Sanmartí, periodista: Nosaltres tenim una universitat que és nostra i necessitem uns doblers per administrar-la, que són nostres, perquè l'hem pagat per fer-la i mantenir-la. Idò bé, resulta que hem d'anar a Madrid a pidolar o a exigir com si ens donassin alguna cosa. I després, en pla generós, ens donen el mínim. O sigui, ens estafen.

J. PLANAS

ΩΩΩ

Miquel Lladó, pagès: La gent jove abandona la terra a la recerca d'un sou segur treballant al sector turístic o de la construcció.

ΩΩΩ

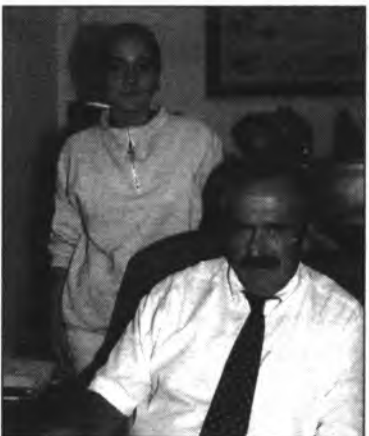
Ventura Pons, director de cinema: Jo vaig per tot el món amb les meves pel·lícules subtítolades, de Japó al Canadà, i de Nova York a Estocolm. A Madrid, El perquè de tot plegat va funcionar millor amb subtítols que en la versió doblada a l'espanyol. Estic particularment content de Palma i descontent de València. En resum, me sent un ciutadà del món a qui ningú obliga a fer cinema en català. És una decisió lliure meva.

Fa sis anys que En Miquel Bordoy va posar un taller de pneumàtics a la barriada de s'Hort de sa Verge, a Campos.

Fa dos anys que n'Antoni Ramos va obrir la Perruqueria Toni a la barriada de Son Mas, d'Andratx.

Fa vint-i-vuit anys que n'Esteve Palmer fa assegurances: quinze anys a Finisterre, tretze a Segurcaixa, a Ciutat, i ara fa un any i mig que regenta l'Asseguradora Bilbao a Andratx. A la foto, amb la seva ajudant, n'Elisabet Ensenyat. N'Elisabet és molt eficient, però té un greu defecte: ningú li ha ENSENYAT a xerrar en mallorquí.

Enguany fa cent anys que la padrina de n'Antònia Calafell va obrir la merceria Ca Na Parral, a Andratx.

En Joan Bauçà és l'amo del Restaurant Marisol, a la Colònia de Sant Jordi. Recomana el rap amb salsa de marisc, l'anfós fred i les paelles. Ens diu que a la carta s'hi pot menjar a partir de les 2.500 pessetes. Confecciona sis menús diferents al preu de 1.600 pessetes.

En Gabriel Porcel és un dels amos de la constructora Obres i Reformes Sánchez-Prac S.L., d'Andratx.

Fa un mes que n'Angelika Mitchel ha obert la Botiga Caprix, al centre d'Andratx. "Viure i regalar" és el lema del local.

Fa vuit anys que en Josep Vegas va obrir la Fusteria Vegas, a Andratx.

LA MÀFIA A MALLORCA

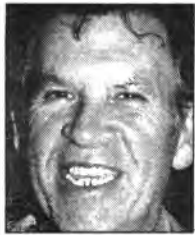
El Pou d'AGAMA

PERE GRI

L'odissea de la central lletera AGAMA, immersa en profunda crisi des de fa uns quants d'anys, començà el mes de juny de 1989, quan l'actual batle de Santanyí, Cosme Adrover, vocal de la rectora de la Cooperativa Lletera Son Suayer i conseller d'AGAMA S.A., va ésser objecte de la reprovació de la majoria dels socis i destituït del seu càrrec al mateix temps que el president de la cooperativa, Joan Pou Sastre, i el vocal Julià Jaume. Poc més d'un any després, l'agost de 1990, la crisi del sector lleter que des de feia uns anys s'havia desplegat a Mallorca va tenir la seva gran eclosió amb la suspensió de pagaments per part de la central lletera AGAMA, la més important de Mallorca. Segons fonts de la central lletera, consultades pel *Diario de Mallorca* el dia de la suspensió de pagaments, la crisi es fonamentava en l'obligatorietat d'haver d'afrontar un elevat cost financer, l'existència d'una plantilla sobredimensionada i una mala gestió realitzada dins els anys vuitanta per les persones abans esmentades, que no van saber adaptar-se als riscos que comportava l'entrada de l'Estat espanyol a la CEE.

Les primeres mesures per solucionar la crisi se centraren en una rebaixa de cinc pessetes del preu de la llet, a més de retardar el cobrament de la producció entregada a la central lletera entre seixanta i setanta dies respecte al que era habitual. Les temptatives dels principals directius d'AGAMA en aquells moments, Fernando Trujillo i Pere Morell, se centraren a aconseguir préstecs subvencionats pel Govern balear, però es trobaren amb la negativa del llavors conseller d'Agricultura, Pere-Joan Morey, que després d'entrevistar-se amb algunes de les parts implicades en la crisi es mostrava contrari al fet que l'administració autonòmica contribuís econòmicament al reflatament de la central, fonamentalment per tractar-se d'una societat anònima i, per això, una empresa privada. Malgrat les negatives inicials, i després de la fallida d'una altra central lletera, la Blahi, el Govern balear va acabar fent-se càrrec de l'administració d'AGAMA. Canyelles es decidí a fer-se càrrec d'una empresa que havia declarat, com a justificació de presentar suspensió de pagaments, que tenia un passiu al voltant dels dos mil milions de pessetes, provinent de crèdits concedits per entitats bancàries, entre les que ja se n'hi trobaven algunes d'oficials. Des del dia 19 de novembre de 1993, la central lletera AGAMA és una empresa pública del Govern balear. Alexandre Forcades es convertí llavors en el president executiu d'AGAMA i entre els membres del consell d'administració hi destaca la presència de Joan Simarro, Llorenç Rigo i Joaquín Campuzano, tots ells homes de confiança del Govern. Canyelles justificava la intervenció del seu gabinet en el tema (DM 20-11-1993) dient que "és l'oportunitat de salvar el sector làctic de Mallorca i aconseguir un equilibri que garanteixi tant la continuïtat com la viabilitat de la central lletera, que venia arrossegant serioses dificultats financeres". Els diversos consellers del Govern balear han contactat amb diverses centrals lleteres peninsulars interessades en la compra d'AGAMA, però les gestions mai no han fructificat. L'any de la presidència de Cristòfol Soler s'elaborà un plec de condicions per la venda de la central lletera que no se sap que hagi estat demanat per cap empresa interessada a adquirir-la. Entre tot aquest entremaliat, destaca l'actitud ambigua mantinguda per Pere-Joan Morey, que després de declarar que "el Govern balear no vol socialitzar les pèrdues d'AGAMA, ja que llavors hauria de socialitzar les pèrdues de tot el món" (DM 21-8-1990), acceptà com una ovelleta de l'amo en Biel Canyelles la intervenció governamental. Cosme Adrover encara nega que degui cap doblar a AGAMA, ja que segons ell "AGAMA m'ho deu a jo".

Fernando Trujillo, que encara està interessat a querellar-se contra ell, és segons *Don Cosme* "un cap de fava" (DM 21-8-1990). Ningú no vol saber res de cap responsabilitat en la qüestió de la crisi d'AGAMA; els implicats s'han anat passant la pilota calenta els uns als altres, demostrant d'aquesta manera que aquest ha estat un altre dels disbarats comesos per la màfia de Gabriel Canyelles. Ω

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

Les esquerdes de l'Univers hispà (I)

Per suposat, l'intent de genocidi cultural contra Catalunya continua. L'oligarquia espanyola no ha variat els objectius. Pretén la desintegració definitiva de les nacions no castellanes de l'Estat. Respecte de Catalunya (PPCC), un dels punts estratègics bàsics rau en la substitució de la llengua catalana per la castellana. En efecte, hom pot constatar que el procés de diglòssia continua avançant. A qualche moment, els estratègics de la guerra bruta contra l'idioma català s'impacienten. Constaten que els seus plans de destrucció són menys eficaços del que havien previst. Se'ls fa palès que la nació catalana també incrementa la seva capacitat de resistència cultural. Per desesperació de la facció més extremista del bloc oligàrquic, la guerra lingüística es fa inacabable. **Des de fa més de trescents anys, les diverses generacions d'oligarques han hagut de comprovar de quina manera els seus projectes genocides no aconseguien assolir l'objectiu final.** A l'era actual, de formalisme democràtic, l'oligarquia, més feble, s'ha vist obligada a retirar parcialment les armes de guerra més grolleres de l'època del Nacional-Catolicisme.

L'oligarquia castel·lano-andalusa s'ha hagut d'acomodar al formalisme democràtic, certament; però els seus objectius i la seva impaciència no han experimentat canvis notables. **Malhauradament, continuen monopolitzant els mecanismes essencials del Poder: els del control del poders de l'Estat i els de blindatge del monopoli financer.** Com al "Siglo de Oro", continuen a les seves mans les regnes del Poder econòmic i polític. Ells, els oligarques, cada matí revisen el seu Imperi i constaten, ufanosos i superbs, que en són de forts i de poderosos.

Al present, en veure que la nació catalana crea instruments per reforçar la resistència cultural, ells, els oligar-

ques, intensifiquen la potència dels seus nombrosos **mecanismes ocults**, mecanismes que foren creats amb l'objectiu d'impedir l'ús públic de la llengua catalana dins els territoris nacional català. **I no hi ha dubte: ells disposen d'un poder material incomparablement superior. Ells saben que el procés diglòssic continua.** Ells estan convençuts de que, amb aquesta desigual correlació de forces, tenen la partida guanyada i de que, a la fi, la llengua catalana anirà al panteó. De fet, mantenen la mateixa estratègia de fa segles: ho fien tot al Poder material.

Sens dubte, molts de nacionals catalans també tenen aquesta visió materialista de la confrontació, i, per això, es senten impotents contra el Sistema. Aquest article –i els que seguiran– **pretén mostrar les contradiccions del poder material de l'Univers hispà. Pens que fa temps que l'Univers hispà no pot mantenir per més temps el seu aïllament, i que la situació objectiva mundial es favorable al redreçament cultural de Catalunya.** Fent un manlleu a En Hegel, hem de considerar seriosament que hi ha realment el poder de la Raó i el desplegament de la Raó. L'Univers hispà no treballa a favor de la racionalitat. Pel contrari, des de sempre ha posat el seu gran poder material per frenar l'avanç de la Raó i de la justícia. Assenyala En Hegel que, arribada l'hora, la força de la Idea és indeturable. I la demanda dels catalans a la pròpia terra, no solament és justa i raonable sinó que va a cavall del vent de la Història. **El poder dels mitjans materials és cec i crea els propis elements que l'han de destruir.** Per mostrar la bonesa d'aquests enunciats tan generals, hem permetre una exposició de situacions concretes actuals que ho confirmen, crec.

Tancats dins la seva pròpia ciutadella, els oligarques hispans s'intoxi-

quen de la seva pròpia campanya publicitària permanent. Per onades històriques, fan campanya contra la llengua anglesa i contra el contingut cultural del món anglo-saxó. Els seus ideòlegs del moment pretenen mantenir la ficció de la grandesa incomparable de la llengua espanyola i del món hispànic. Venen a donar per suposat que l'espanyol és un idioma en competència seriosa amb la llengua anglesa, i que de cada vegada és més decisiva la presència hispà a tot el món. Unes llarguíssimes teringues de publicistes de tots els escalafons repeteixen cada dia la grandiositat de la llengua espanyola i la gran fortuna de que gaudeixen els seus parlants. Establert aquest principi, no és estrany que se'n sàpiguen avenir de que els pobres catalo-parlants no acceptin de bon grat l'immens avantatge de passar formar part dels "trescientos millones". **Però aquest clam continu només ressona dins la ciutadella hispà; tot sortint de les muralles, la situació lingüística hispà queda reduïda a unes modestíssimes proporcions dins el concert mundial de llengües i cultures. La importància d'una llengua no ve determinada pel nombre dels seus parlants, sinó pels continguts culturals dels quals n'és vehicle.**

Passem a veure un exemple de quina manera els obstacles posats per l'oligarquia contra la penetració dels productes en llengua anglesa s'han tornat en contra dels seus projectes, i els provoca una esquizofrènia permanent. No només fan campanya permanent contra l'ús de la llengua anglesa dins la ciutadella; també promulguen lleis i més lleis amb aquesta fi; és a dir, que fan ús del poder material. En efecte, varen aconseguir –fins al dia d'avui– que **les pel·lícules en anglès projectades a les sales –que, com sabeu, són la major part anessin en versió castellana. Però aquest èxit material se'ls converteix en fracàs. En efecte, actual-**

ment, a l'any 1996, l'Estat espanyol és a la cua d'Europa en el "ranking" de percentatge de població capaç d'expressar-se en anglès (Per comparar: Portugal fa més d'una dècada que va retirar la quota de pantalla). He dit "a la cua d'Europa", però, segurament, no seia extremat dir que, en aquesta qüestió, els espanyols són "a la cua del Món". Ara els oligarques voldrien guanyar el temps perdut i per això reforcen els plans escolars d'aprenentatge de l'anglès. **Però l'escola hispàica és palesament incapaç de compensar tots els desastres dels mecanismes culturals aïllants i la campanya d'espanyolisme permanent.**

Per suposat, Catalunya –la continental i la insular– mostra una marcada diferència respecte d'Espanya. No només és alt el percentatge de catalans capaços de tenir accés a l'Univers anglès, sinó que és creixent el consum de productes culturals anglesos en tots els ordres. Com a paradigma, fa uns mesos ha començat a rutilar a Barcelona un complex de sales de projecció de pel·lícules en versió original.

Hi ha publicistes catalans instal·lats dins qualche escalafó del Sistema els quals diuen que accepten la versió moderada de l'espanyolisme (Són personatges públics del tipus Baltasar Porcel, Terenci Moix, Marina Rossell, etc.). Diuen que és bo acceptar l'espanyol com a llengua universal, tot i mantenint, diuen, la fidelitat a la llengua catalana. Per suposat, aquests personatges es declaren partidaris de fer un front comú amb els espanyols (de fet, ells no saben ben bé si són nacional-catalans o mig espanyols o espanyols-catalans, etc.) per fer una "resistència més sòlida" contra la "invasió cultural anglosaxona". Són uns esclaus que proposen fer pinya amb el senyor per defensar-se d'uns externs que volen entrar a la finca del seu senyor.

Com veurem al proper article, **l'espanyol ja fa temps que va perdre la possibilitat d'esdevenir llengua franca internacional, així com igualment el francès, una altra llengua imposada als catalans del Nord, d'una manera encara més violenta que l'espanyola.** Ω

Jordi Caldentey, Joventut Nacionalista de Mallorca: **És molt mal de fer investir els cinc eixos ideològics d'en Tòfol Soler. Davant això, el nacionalisme il·lustrat, que encara ara posa el mallorquisme partdavall l'esquerranor, és una llàstima que en lloc d'ençatar una botella de xampany es dediqui a cercar ossos en el lleu i vegi com de dins les seves files s'alcen veus geloses perquè un que no és dels seus, un que no va néixer ensenyat, dugui idea d'entrar en el vedat dels intel·lectuals mira'm i no em toquis, que voldrien que fos el nacionalisme mallorquí.**

ΩΩΩ

Joan Sastre, secretari general de la Unió de Pagesos: **Les subvencions a la pagesia només afavoreixen els grans terratinents.**

ΩΩΩ

Victorí Planells, músic d'UC: **Em sent un català de les illes.**

ΩΩΩ

Miquel Pons, batle de Lloseta: **Actualment tenim un 25 i un 30 per cent de peninsulars a la vila.**

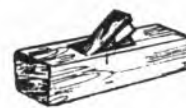
ΩΩΩ

Umerto Bossi: **El poble de la Padània ja no té por dels porcs romans que venien aquí a oprimir.**

Port d'Andratx • Alt. Riera Alemany, 19
Tel. 67 18 55 - 67 30 11

FUSTERIA

Germans Cervantes s.l.

Mobles i Decoració
Carpinteria • Tischelerei
Carpentry • Menuisserie

C/ Isaac Peral, 71 • Tel. 67 11 62 • Port d'Andratx

BARBARA BOTZ

Avda. Gabriel Rocà, s/n
Edif. Marina «ES PORT»
local 3B
07157 Port d'Andratx
(Mallorca)
Tel / fax 67 21 79

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). III part

El paper de la socialdemocràcia (PSOE) en temps de la transició (II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Suresnes (França) 1974: la demagògia felipista

L'operació d'anar bastint un PSOE socialdemocràta que, juntament amb un PCE partidari de la reconciliació amb els franquistes, tenallessin el moviment obrer, continuà i es completà en el Congrés de Suresnes, França, a l'octubre de l'any 1974.

Willy Brandt i els seus homes ajudaren decisivament en la victòria dels "sevillanos", que es feren amb la Comissió Executiva d'aquest nou PSOE "renovat". Per a enganyar millor els treballadors (les lluites a nivell d'estat augmentaven dia a dia), "Isidoro" (Felipe González), ajudat per Alfonso Guerra, Enrique Múgica, Francisco Bustelo, Luis Yáñez, Javier Solana, Nicolás Redondo, Pablo Castellano, etc., afirmava, sense gens ni mica de vergonya, que el PSOE aspirava a "la radical transformació de la sociedad capitalista en sociedad socialista". Posseïts per la més barroera demagògia, afirmaven, davant la lluita ascendent de les nacions oprimides per l'estat imperialista espanyol, que "el PSOE defiende el reconocimiento del derecho a la autodeterminación de todas las nacionalidades ibéricas" i es pronunciaven "por la construcción de una República Federal de las Nacionalidades que integran el Estado".

Així mateix, aquesta colla d'oportunistes que en pocs anys signarien amb els franquistes reciclats una Constitució monàrquica, capitalista, que negava el drets dels pobles a la independència, i que ens mantindrien en el bloc agressiu de l'OTAN, asseguraven que eren "hostiles a todo imperialismo, poder hegemónico y división del mundo en zonas de influencia, así como a la existencia de bloques militares".

En tres anys, totes aquestes falses promeses quedaren arraconades davant la possibilitat de compartir sous i poltrones amb els franquistes reciclats (els Fraga, Suárez i cia).

La Constitució pactada entre AP, P"CE, UCD, PSOE, CIU i PNB no reconeixia la realitat plurinacional de l'Estat espanyol

En definitiva, la política de consens i de traïdes per part dels partits obrers reformistes (P"CE i PSOE) servien per a consolidar l'Estat capitalista espanyol, i adaptarien el nou model polític que sorgia de la reforma del franquisme als interessos de

la burgesia dominant. Com digué el president del govern d'UCD, Adolfo Suárez: "El Estado así es hoy mucho más fuerte que antes, y el Estado así seguirá siendo y se fortalecerá mucho más en el próximo devenir" (discurs pronunciant per Suárez al Ple del Congrés el 22-VII-1978).

En aquell procés de canvi del període franquista a un nou model polític de dominació de la classe capitalista sota formes democràtiques, la burgesia aconseguí —entre molts d'altres avantatges—:

1. *La classe dominant*, mitjançant la Constitució, *organitzava eficaçment l'Estat* per a fer front a la crisi de la societat capitalista, garantint la seva supervivència.

Consolidava la *Monarquia* en el

3. Assegurava —i assegura!— la *constitucionalització de l'Economia capitalista*, impossibilitant així que un possible govern d'esquerra porti a terme, sense contradir la Constitució, transformacions socials i econòmiques.

4. *Es limiten els drets essencials dels treballadors*. La Constitució consensuada entre franquistes i "esquerra" preveu constitucionalment els *estats d'excepció i setge* —amb supressió de drets fonamentals— sense cap mena de garanties. Ja era prevista una *lei antiterrorista* en la línia aplicada per d'altres estats europeus. Sota el pretext de l'"antiterrorisme" les noves lleis "democràtiques" esdevenen instruments per a la consolidació i reforçament de

Suárez i Fernández Miranda: el franquisme reciclat no va perdre mai el control del procés de reforma del sistema.

cim de l'Estat, inqüestionada i inqüestionable en el procés constitucional. La Monarquia va ser considerada per tots els partits del consens un poder "no subjecte a responsabilitat", immune per tant a la lluita política. El partits del pacte anaren consolidant una Monarquia amb poder per a intervenir en la tasca política, per tal d'assegurar l'estabilitat del poder burgès al marge del Parlament.

S'atribuí a l'*Exèrcit*, mitjançant la Constitució, funcions decisives, i sense cap control democràtic, de garant suprem de l'ordre constitucional i a la unitat de l'Estat.

2. La Constitució pactada *no reconeix la realitat plurinacional de l'Estat espanyol* i, per tant es nega a les nacions el seu dret a l'autodeterminació. En contrapartida, es qualifica Espanya com a "nació única i indivisible". La regionalització de l'Estat no és sinó un instrument per a fer més fort i eficaç l'Estat.

El reformisme, amb les seves ànsies desfermades d'ocupar poltrones, no feia cap anàlisi del paper que a "Occident" acomplien les constitucions burgeses

La crisi del franquisme s'agreuja amb la mort del dictador, el novembre de 1975.

L'oposició democràtico-burguesa antifranquista (inclosos els carrillistes i el PSOE) volien (almenys això deien) un tipus de règim democràtic parlamentari a l'estil dels que funcionaven als de l'Europa Occidental. Els revolucionaris (trotsquistes, consellers d'OEC, anarquistes de la CNT, sectors importants dels cristians pel socialisme i de la classe obrera en general) volien anar més enllà i lluitaven per acabar amb el sistema d'explotació capitalista i amb l'estat imperialista espanyol. Grups independentistes com el PSAN tampoc no acceptaven un simple canvi de façana com els que anaven proposant les diverses "instàncies unitàries" que, d'amagat del poble, anaven pactant amb els franquistes reciclats del tipus Suárez (antic Jefe Nacional del Movimiento feixista), una democràcia burgesa amb múltiples mancances democràtiques.

El reformisme, amb les seves ànsies desfermades d'ocupar poltrones, no feia cap anàlisi del paper que, a "Occident", acomplien les constitucions burgeses.

Per a nosaltres [l'OEC i altres partits comunistes] tota Constitució de la burgesia compleix una funció ideològica. Mitjançant els principis jurídics constitucionals formals de la sobirania popular i de la igualtat de tots davant la llei, en un Estat capitalista, la burgesia dominant pretén presentar aquest Estat com a universal, com un Estat de tots els ciutadans. Així, eleva l'Estat a la categoria del que anomena "Estat social i democràtic de dret", i qualifica la seva funció repressiva com a "garantia de l'ordre constitucional".

El caràcter de classe de l'Estat capitalista

El caràcter de classe de l'Estat, en aquestes condicions, es fa menys evident no tan sols per la complexa articulació de la societat en institucions i poders diversos, sinó fonamentalment per la integració de les organitzacions de la classe obre i altres classes oprimides en l'aparell de l'Estat.

Tito, cantant d'Els Brams: Seria un doi que per comunicar en massa cantàssim en castellà.

ΩΩΩ

Guillem Ferrer, batle de Sencelles: En la relació que mantenc amb Ventura Rubí sempre aparec com el dolent. Ell es penja les medalles i dona les bones notícies.

ΩΩΩ

Francesc Bujosa: No vull caure en l'error d'un escriptor que jo molt admir i que va utilitzar l'adjectiu que figura a la capçalera, el de paparra, per qualificar un conegut home públic. El meu admirat escriptor no aconseguí, com hauria estat de justícia per l'encert en l'adjectiu, cap englantina d'or en uns jocs florals postmoderns, sinó que es va veure embolicat en un incòmode procés judicial que es complica més que no estava perquè algun membre del tribunal, encobeït en la solució que propugna ara Vidal-Quadras, d'ocupar primer el càrrec i deixar per després l'aprenentatge de la llengua del país, no entenia encara molt bé el que volia dir en bon mallorquí el mot paparra.

ΩΩΩ

Andoni Zubizarreta, futbolista: El futur del futbol crec que serà una superlliga europea.

ΩΩΩ

Pinguinos (*Última Hora*): El que defineix millor el PP és aquell crit salvatge i carpeto-vetènic, "Pujol, enano, habla castellano".

ΩΩΩ

Jordi Carbonell: Hem de trobar l'encaix dels Països Catalans a Europa. Nosaltres som tan diferents d'això que ells entenen per Espanya com Portugal. Tenim els mateixos drets que Portugal.

ΩΩΩ

Ramon Torrella, arquebisbe de Tarragona: El meu successor ha de ser català.

ΩΩΩ

Joaquim Triadú (CiU): La bigàmia patriòtica dels catalans que també se senten espanyols és negativa.

La societat capitalista avançada permet presentar la realitat social com a "interès comú", del qual participen i el qual vénen obligats a defensar tots els sectors socials tant burgesos com populars. Aquest suposat "interès comú" és el que a nivell constitucional es concreta en el principi de la "sobirania popular", i a nivell d'eslògan polític en el que s'anomena "defensa de la democràcia".

La Constitució -convertida en la "Constitució de tots", "ni capitalista ni socialista, sinó neutral"- esdevenia un instrument molt eficaç -i els anys això ho han demostrat- a nivell ideològic per a organitzar el consens de les classes oprimides entorn a la defensa de l'Estat burgès i les anomenades "institucions democràtiques".

De paraula, els reformistes, les diverses "oposicions" (Convergència Democràtica, que teledirigia el PSOE; i la Junta Democràtica de Santiago Carrillo) pareixia que lluitaven per una *ruptura democràtica*. En els papers i declaracions públiques, aquests partits i personatges prometien no acceptarien una simple reforma del franquisme. Paraules que s'endugue el vent!

La burgesia espanyola, la Trilateral -l'imperialisme mundial- teledirigeixen el procés de reforma

Aleshores, tots entenem que si triomfaven les tesis dels franquistes reformats (Suárez i CIA) no aniríem gaire enllà d'un canvi de façana del règim. Si tot es feia dins del marc de la "legalitat" franquista, seguint el ritme-marc per la burgesia i la Trilateral que teledirigia el procés, hi hauria pocs canvis reals, i quedarien ben lluny quedarien les esperances de canvi social de la població o el reconeixement del dret a l'autodeterminació i la independència de les nacions oprimides.

En aquells moments, tant el P"CE com el PSOE coincidien totalment amb els homes del règim en agonia. Santiago Carrillo, secretari general del PCE, explicava [El País, 22-VII-1978], per exemple, que l'Estat que sorgia amb els pactes no era ja un Estat de classe sinó "un Estado en el que todos los españoles, en el que todos los pueblos de España, puedan vivir hermanados y en paz". I Felipe González, expressa-

va [El Socialista, 30-VII-1978]: "ese deseo apasionado y sincero de que nuestro pueblo apoye y defienda este texto constitucional, que no es el nuestro indudablemente, como no es el de ningún partido, pero es lo bastante propio para la ideología de los socialistas, para que lo defendamos con entusiasmo, para que reclamemos de todos los ciudadanos que lo defiendan con ardor".

La comunitat d'interessos entre opressors i pretesos representants dels oprimits, estava feta. Álvarez Miranda, president del Congrés i membre d'UCD, coincidia absolutament amb el PCE i el PSOE. En el diari *La Vanguardia* (22-VII-1978), declarava: "Es una Constitución de todos. Ninguna ideología se ha impuesto a las demás".

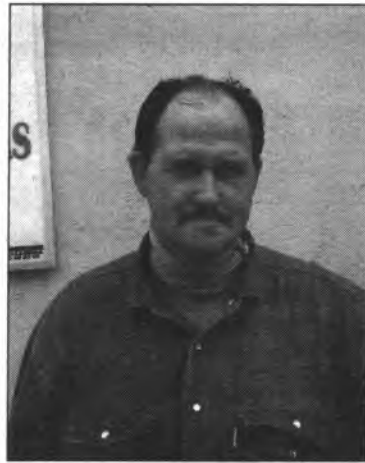
En divergència amb aquestes posicions burgeses, els revolucionaris estàvem per una ruptura democràtica que obrís les portes al socialisme (entès com a poder dels treballadors) i que acabàs amb l'estat imperialista espanyol i amb tota l'herència política i cultural de quasi mig segle d'opressió feixista.

Precisament aquests aspectes autènticament rupturistes i no pactistes eren els que feien una por terrible a la "sagrada aliança" entre burgesos, franquistes reciclats, carrillistes i PSOE.

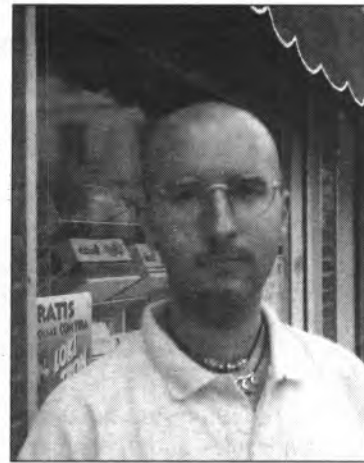
A poc a poc, en la pràctica s'anava veient com la majoria de grups integrats dins de Plataforma Democràtica i, sobretot dins la Junta Carrillista, anaven acceptant les passes que feien els franquistes en la construcció de llur nova imatge "democràtica".

La insignificança del PSOE

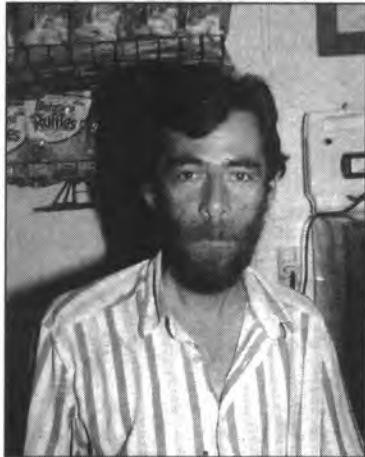
Com hem explicat en el capítol anterior, el PSOE, a començaments dels anys setanta, no era res. A causa de la seva debilitat no podia aturar l'onada revolucionària (vagues, manifestacions, assemblees, embrions de poder popular, les autoorganitzacions que s'anaven bastint a barris i centres d'ensenyament i que s'estenien pertot arreu, posant en perill la reforma dels franquistes). Era necessari enfortir (amb ajut de la socialdemocràcia alemanya) aquest esquelet sense carn que era el grupet de "Isidoro" (Felipe González). Ω

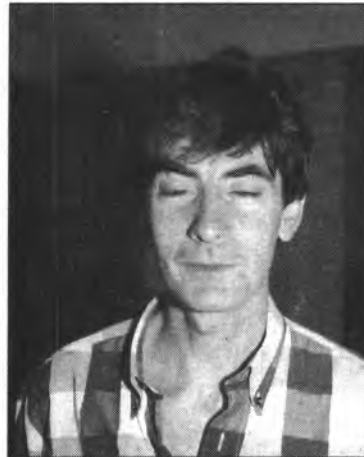
En Jaume Alemany regenta des de fa un any la Ferreteria Alemany, a Andratx.

En Tomàs Perpinyà és l'amo jove del Forn Can Toni, a la plaça Major, d'Andratx.

Fa deu anys que en Ramon Bennàsser regenta el Bar Balear, a Andratx. Aquest local és la seu del Club Esportiu Andratx, el primer equip del qual juga a la tercera divisió nacional.

En Gaspar Alemany és el titular de l'apotecaria de la plaça Major d'Andratx. També és el titular del laboratori d'anàlisis clíniques del poble.

Fa vint-i-sis anys que n'Antònia Toledo regenta el Bar Nou, a Andratx. És un bar del Reial Madrid. El seu fill Miquel és el president de la Penya Madridista. L'any passat celebraren el vint-i-cinquè aniversari de l'obertura del bar amb festa grossa a la plaça de la Vila.

També fa quinze anys (igual que L'ESTEL) que el matrimoni Pujol-Luque obren la botiga Tele Control, a Andratx. Venen i adoben electrodomèstics de la gamma marró.

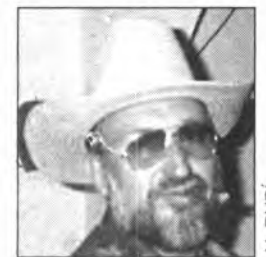
L'Ajuntament de Son Cervera comandat pel PP ha decretat el tancament de dos restaurants, Acapulco i Coliseu, per dur a terme activitats musicals, mentre continua fent els ulls grossos al desastre de la urbanització il·legal promoguda pel president de l'agroturisme, Ventura Rubí, a ca s'Hereu.

ΩΩΩ

La gran superfície Pryca, participada per la Banca March, i gran enemiga del petit comerç mallorquí ha augmentat en un 23'9% els beneficis durant l'any 1995. I és que els rics de cada dia són més rics i els pobres de cada vegada més pobres.

ΩΩΩ

Un grapat important de militants del PP de Sencelles han demanat l'expulsió del botifarra Ventura Rubí per haver-se desmarcat en determinades votacions a l'Ajuntament de la postura del seu partit i per anar escampant merda i difonent falsos rumors contra el batle.

ΩΩΩ

El galindo implicat en l'espionatge il·legal al testimoni del cas Laza i Zabala no era mallorquí com afirmava el titular de DM sinó que era un foraster de nom Daniel Carvajal Medina i havia estat destinat temporalment a la caserna d'Esportles.

SA CIMENTERA, S.A.

MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ

FABRICACIÓ PRÒPIA DE CIMENT NATURAL

Tels. 65 02 54 / 65 08 73 • Fax 65 08 73
Carrer Cimentera, 38 • 07630 CAMPOS (Mallorca)

FERRETERIA SUBMINISTRAMENTS

Can Mateu

Bernat Riera, 19 • Tel. 13 61 23 • Andratx

Leuchten - und Einrichtungshaus

Decoració

SCHÖNER WOHNEN

Il·luminació i Mobles
Lamps and Furnitures

Helga Paul de Pérez

Carrer des Saluet
07157 Port d'Andratx (Mallorca)

Tel. 67 37 41
Fax 67 25 64

GANDHI, EL SEPARATISTA (XXVI)

No cooperació econòmica: boicots

73. Vaga general de negociants.

C. Accions de detentors de fons financers

74. Refirada de dipòsits bancaris.

75. Refús de pagaments d'honoraris, taxes, impostos, deutes o interessos.

76. Interrupció de subministrament de liquidacions i crèdits.

77. Refús de rebre una renda o de diners del govern.

D. Accions de governs

78. Embargament exterior.

79. Llista negra d'empreses o comerciants.

80. Embargaments internacionals de venedors o compradors o sobre el comerç.

III.b. No cooperació econòmica: la vaga

E. Vagues simbòliques

81. Vaga de protesta.

82. Vaga llampec (sovintejada i de curta durada).

F. Vagues sectorials

83. Vaga camperola o de treballadors del camp.

84. Vaga de fàbrica, o de la mateixa empresa.

85. Vaga en una zona industrial. Recordem casos tan sonats com les vagues generals d'Astúries, Euskadi, Baix Llobregat, etc... al final del franquisme sobretot.

86. Vaga d'altres sectors, com ara artesans, professionals liberals, presons, etc., normalment menys efectives. L'efectivitat guarda relació directa amb la qualitat i la necessitat social de cada ram de la producció o els serveis.

87. Vaga de solidaritat: Sovint de motivació política implícita.

G. Vagues limitades

88. Vaga progressiva (augment

progressiu del nombre de vaguistes o de seccions que s'aturen).

89. Vaga rotatòria (en una fàbrica d'un ram).

90. Vaga de zel. És una modalitat mol mal-leable i subtil, ben interessant en situacions especialment delicades i repressives.

91. Vaga parlada.

92. Vaga limitada, per exemple contra hores extraordinàries.

93. Vaga selectiva, refús a fer certs tipus de feina, o de fer cas segons a aquí, etc.

94. Vaga japonesa, o sigui, superproducció, a fi que l'excés de producció provoqui despeses d'emmagatzematge i matèries primeres.

95. Vaga per dimissió.

96. Declaració d'incapacitat de treball per malaltia.

H. Tancament i vagues interprofessionals

97. Aturada voluntària de l'activitat econòmica per un període limitat (hartal).

98. Tancament de fàbriques.

99. Vaga generalitzada (sense arribar a afectar tots els sectors).

100. Vaga general, que en diverses ocasions hem viscut recentment a l'Estat espanyol, convocada pels "sindicats de classe" burocratitzats i domesticats.

101. Vaga general insurreccional o revolucionària. Se'n diu quan té com a finalitat no pas un canvi de mesures polítiques o de govern sinó un canvi de règim. El cas paradigmàtic fou el dels soviets russos l'any 1917, o la vaga d'Astúries del 1934 contra la CEDA. Aquestes vagues no són necessàriament violentes, ans solen contenir molts elements no violents, si més no en un principi, majoritaris i decisius. *continuarà*
Ricard Colom Ω

El matrimoni Roca-Alemaný regenta el Bar Cal Tio, a la barriada de Son Mas, d'Andratx.

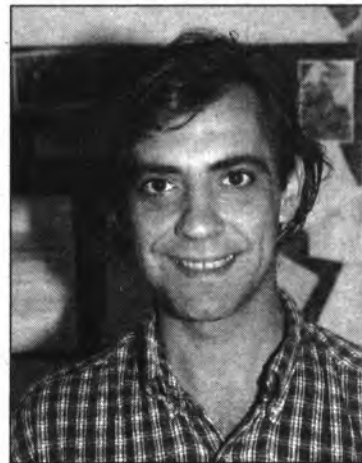
N'Aina-Maria Guirado, natural de Granada, fa trenta-cinc anys que viu a Mallorca i des de fa vint-i-tres anys és la madona de la Perfumeria Ensenyat, a la plaça Major, d'Andratx. El seu sogre, Guillem Ensenyat, va obrir aquest local l'any quaranta d'aquesta centúria.

Fa vint-i-quatre anys que na Catalina Rocafort va obrir la Perruqueria de Senyores Rocafort, just devora la plaça Major, d'Andratx.

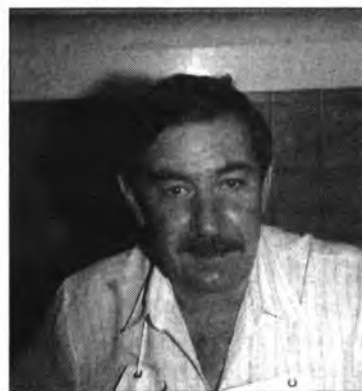
En Jordi i en Maximino són els amos de la serralleria del carrer de Menéndez Pelayo, a Andratx. Fan tota classe de feines en ferro i altres metalls.

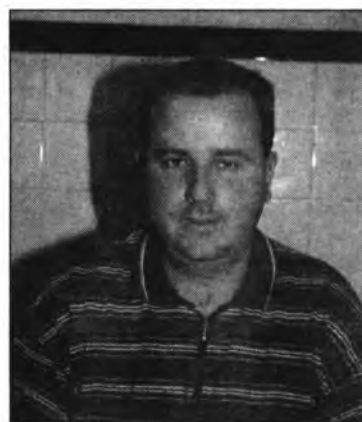
Fa quatre anys que en Jaume Barceló va obrir la botiga de components informàtics CPU a Andratx. Fa ordinadors a la carta.

El matrimoni Collado, amb el seu nebot Pep, regenten des de fa vuit anys el Forn Can Paco, a Andratx. Abans regentaven el Forn Can Bordoy.

Fa deu anys que en Guillem Ensenyat, d'Andratx, regenta el Restaurant Avinguda, a Sant Elm. Recomanava el peix torrat, i les paelles. A partir d'aquest mes d'octubre despatxa menús a mil pessetes per cap.

Fa quatre anys que en Mateu Pujol va obrir el taller Aurean Motor, a Andratx. En Mateu és el representant oficial de la marca Renault a la comarca.

Dins la teranyina tèrbola i mafiosa del canyellisme, la gerent de la Fundació Illes Balears que ha hagut d'anar a declarar als jutjats per l'assumpte del finançament il·legal del PP, **Magdalena Femenias**, va esser imposada pel propi Cañellas com a cap de llista a les últimes eleccions municipals a Campanet de l'any 1995, fet que va provocar una ruptura i una escissió dins el PP local.

ΩΩΩ

En *Senisu* de Manacor va escriure diumenge dia 8 de setembre: **La gota freda encara hi és. L'emboçament d'aigua ben aprop de la terra encara no ha descarregat, sols a clapes i redols ben identificats i a zones costaneres. Amb aquestes retxes de sol calent ha augmentat l'emboçament. No retirem l'alerta L.** En *Senisu* l'ha encertada de ple perquè dijous dia 12 un grapat de caps de fibló d'intensitat variada van assolir el Llevant de Mallorca, Menorca i Eivissa. Especialment castigada fou la zona de Manacor i de Cales de Mallorca, Cala Serena i Cala d'Or.

ΩΩΩ

El terme municipal on hi ha més analfabetisme a Mallorca (9'44%) és el de **Calvià** a causa de l'arribada massiva de forasters procedents d'Andalusia. Foren aquests mateixos forasters estúpids i curts de gambals els qui molestaren Gaspar Valero per fer una conferència a Calvià.

ΩΩΩ

L'escriptor bilingüe català-castellà **Miquel López-Crespí** ha sortit al joc de taula *S'Ensaïmada*, amb aquesta pregunta: *Quin escriptor mallorquí rebé el Premi Internacional de Literatura Antonio Machado pel recull de poemes Las dispersas ausencias?*

ΩΩΩ

A un altre joc de taula, aquest en foraster, *El Preguntón*, podem trobar aquesta altra pregunta: *¿Cómo se llamó en su primera etapa la publicación "L'Estel de Mallorca"?*

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

Recorda !!
Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.

EL CONTE D'UN CAPVESPRES D'ESTIU

«Si és Hamburg, me'n vaig a casa»

JOAN LLUÍS GAMUNDÍ I SEGUÍ

Hamburg fou on vaig aterrar, amb el vol HF 3124 de la Hapag-Lloyd Flug, a les 10:20 am del 7 d'agost d'enguany. I l'aeroport d'Hamburg m'acomia dia 15 d'agost, a les 13:30 pm, amb el vol HF 41 21 de la mateixa companyia, un Boeing ple fins al capdamunt, tal com a l'anada.

Contínuament, durant el vol, als televisors centrals, et van donant dades d'altura, temperatura i posició de l'avió respecte del sòl alemany, francès, ibèric i, a la fi, «ses Roquetes», la nostra roqueta mallorquina. És tan petita que a penes la puc veure... ara sí, ara la veig millor i, a Ciutat, sembla que hi ha un ordenat desordre: els cotxes van sobrepassant els pocs europeus límits de velocitat, van aviat, pareix que no van enlloc... no, no, n'hi ha quatre que sembla que saben on van, duen posada la ràdio de les notícies de les 15 h, a penes escolt què passa amb els casos i les coses. Afín l'oïda però només escolt renou, però res de profit..., potser sigui perquè estic un poc sord? o perquè no vull escoltar... deu ésser el renou dels aleons... i és que Alemanya del Nord, el fred que hi fa, els matemàtics que hi ha, els calculadors, treballadors, segurs d'ells mateixos, atents, cultes i educats germànics del nord, ja han quedat molt lluny. Torn a veure tanques altes, animals amollats els quals no se sap de qui són o qui en té cura, torn a escoltar el soroll dels sabres... intentant pegar l'estocada final, a qui?, a què?... em canviï les ulleres graduades per unes altres de vidres color violat, per al sol. Ara ho veig tot millor, sí, sí. Veig com els partits polítics es reuneixen, es congreguen al torrent de Pareis, a veure, a veure... què diu aquell portaveu?, a penes el sent..., ah, sí! Ho resumesc: resulta que després de molts anys de guerra democràtica, de vegades sense pietat i amort, firmaran un pacte, el Pacte de Pareis. Es tracta d'enterrar durant tres anys la destal de guerra per poder afrontar els problemes veritablement importants i d'interès general i poder, de pas, guarir les ferides, enterrar els morts i, així, segons diuen, donar un caràcter positiu i pacifista de veres, perquè el ciutadà de bicicleta -no, de bicicleta no, que som a Mallorca-, el ciutadà que va a peu, el vianant, comenci a creure que tots plegats podem anar més ràpid cap a la readequació, cap a l'ajustament que necessitam fer en la indústria, el comerç i la integradora i plural conviència a l'europea.

Tots aplaudeixen rabents, menys dos que se'n van cap al congost del torrent... supòs que saben que no hi ha sortida, que en aquesta època és perillós anar cap a dins, que s'ha d'anar cap a fora, cal sortir d'aquest *impasse*, cal constreir idees, projectes experimentats, cal fer el que ha dit el portaveu d'aquesta manifestació politico-social: «Enterrem els morts, guarim les ferides i seguim endavant, cap a Europa, cap al nostre futur.»

No hi ha progrés sense revolució. Nosaltres, des de fa anys, estam més que revolucionats, i no sempre amb bones maneres i modals. Més d'un pare o una mare ens faria una pessigada forta en veure com de malament jugam les cartes que tenim, i és que de vegades jugar les cartes i guanyar no només és qüestió de senyes, enganys i *farols*. Cal saber jugar.

El Boeing ha aterrat. Quina frenada que ha fotut! De poc no em romp les ulleres de sol que em vaig comprar a Alemanya del Nord.

Tenc ganas d'arribar a casa per agafar la nostra bandera, el cotxe i poder prendre un cafè a la torrada que he vist que preparaven al torrent de Pareis... ja em canviaré el jac en tornar, ara no hi ha temps per a seguir jugant al joc politico-social, ara és important arribar, i arribar a temps... Per què? Doncs... per prendre un cafè... al Diplomàtic, i ordinar un canvi d'estratègia i fer el llit definitiu a Hans... però què dic!, si en Joan som jo... Quin embull! Quina empanada mental que duc...

Baixam de l'avió, allà lluny, a la terrassa del primer pis, hi veig la meva filla Cristina, que m'espera agitant un mocador blanc... serà que també vol jugar a la pau? Mir el rellotge, són les 3:53 pm, doncs si és una hora «pm» i la llarga coa de taxis també és «PM»... aleshores som a Palma de Mallorca! Quin merder! Quin embull! Els beneits es fan passar per llestos, i els llestos fan de beneits... i els menys llestos, també. Ara ja no en tenc cap dubte: som a ca meva! Ω

En Ramon Sánchez és el vicepresident de l'Associació de la Tercera Edat de la comarca d'Andratx. Una associació amb 420 socis que organitzen excursions, festes, conferències... Ell i el seu president, que és en Jordi Ferrer, són els fundadors d'aquesta associació que ara té vuit anys de vida.

Fa trenta anys que en Jaume Roca regenta l'Hostal Dragonera, a Sant Elm. Té 24 habitacions plenes d'alemanys, francesos i suïssos. Al restaurant, obert al públic, serveix cuina mallorquina. Recomanava la porcella rostida, els escaldums i el frit. Ens diu que a la carta s'hi menja a partir de les 2.000 pessetes. El menú del dia en val 1.600.

Fa tres mesos que en David Arcos s'ha fet càrrec del Restaurant La Provençal, a Sant Elm. Despatxa la cuina de mercat, a la carta a partir de les 1.500 pessetes. Els vespres té música en viu. En David vol que el seu local sia el lloc de reunió de la gent de Sant Elm. El passat dia 14 hi va haver una desfilada de models del modista Jullà Alemany, presentat per na Syliane de Vilallonga. Van desfilar les misses Nuria Avellanada i Maite Pérez. Els beneficis de la gala foren a benefici de l'església del poble, que necessita reparacions.

Fa set anys que en Joan-Antoni Escamilla regenta el Restaurant Les Palmeres, al Port d'Andratx. Cuina el peix i la carn. A la carta s'hi menja a partir de les 3.000 pessetes. Els menús casolans en valen 800.

N'Alexandre Cases, natural de València, regenta des de fa tres mesos els Bar Tim's, al Port d'Andratx. Un bar internacional per fer tertúles i jocs de taula.

Un tal Carlos Oliver de Bustamante, militant del PP balear, ha publicat una carta a ABC contra la direcció madrilenya del partit, per la defenestració de Vidal-Quadras i per haver consentit «la política pancatalanista del ínclito señor Soler». Aquest bergant, que també surt en defensa del botifarra Joaquín Cotoner i del foraster Martín Escudero, agraeix a ABC la campanya que va acabar amb la dimissió de Soler, i afirma que «nos estremeceemos una vez más muchos militantes del partido en el archipiélago por las formas y fondos de la dirección nacional, que cada día nos representa menos». I acaba dient: «no vamos a consentir que la acción torpe y miope de unos advenedizos manchen, a los pocos meses de llegar al poder, el buen nombre de este partido». La pregunta és: queda algú dins el PP balear que estimi n'Aznar?

ΩΩΩ

El periodista Manuel Martín Ferrand ha escrit no fa gaire que Manuel Aznar Zubigaray (padrí de José María Aznar) va ser l'autor de «muchos de los más brillantes capítulos del periodismo español de este siglo». Aznar Zubigaray va ser un feixista que qualificava els jueus de «sujetos perfectamente despreciables», va ser admirador de Franco i Mussolini i el 1940 va «predir» tot xalest la mort definitiva de Txèquia, Eslovàquia, Eslovènia i Lituània.

ΩΩΩ

Divendres dia 13 de setembre, el SABEI va aplegar duess-centes persones en un sopar a can Tronca de Sant Joan per celebrar la caiguda de Joan Forcades com a president de Sa Nostra.

Motor Auto Cañellas, c.b.

Reparacions Mecàniques i Nàutiques
Xapa i Pintura

Carretera del Port, 111 • 07157 Port d'Andratx
Tel. i fax 67 23 89

Lloguer de bots
Alquiler de embarcaciones
Rent a boat
Boote zu vermieten

Escola de ski
Escuela de ski
Ski school center
Wasserskischule

Pedro Clar

Cra. des Port, 62 • Port d'Andratx • 07157 Mallorca
Tel./fax 67 37 55 • Mòbil 908 142 919

Jordi Llorca Berrocal
Maximino Rodríguez López

SERRALLERS

REIXES • BALCONS • PASSAMANS
SERRALLERIA EN GENERAL

Tel. 989 68 80 94 • 908 63 14 95
C/ Menéndez Pelayo, 5 • 07150 ANDRATX

Augmenten les mostres de suport a Josep Palou i L'Estel

El nostre comitè de defensa per la llibertat d'expressió, constituït amb motiu de la denúncia del director del diari fatxa ABC, Luis M. Anson, contra Josep Palou i L'Estel de Mallorca, no s'atura de rebre adhesions de tot arreu. Si voleu adherir-vos al manifest que apareix en aquestes mateixes planes, remeteu el vostre **nom i llinatges, professió, document d'identitat i signatura** a la nostra adreça: L'Estel de Mallorca. Camí de les Pedreres, 30. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal (Palma). **Redacció Ω**

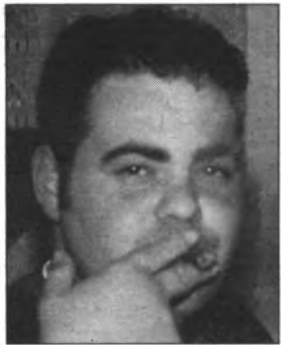
Cristòfol Soler, president de les Balears

Xesc Forteza, actor

Llorenç Huguet, rector UIB

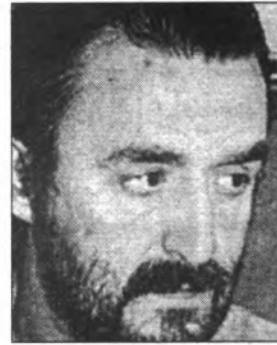
Antoni Mas, historiador.

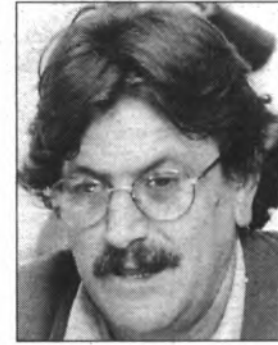
Pere Sampol, diputat PSM

Joan Bauzà, regidor de Turisme a Cort

Ramon Canet, pintor

Pere Polo, secretari general STEI

Guillem Frontera, escriptor

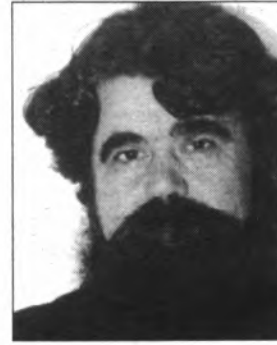
Sebastià Serra, regidor PSM - Palma

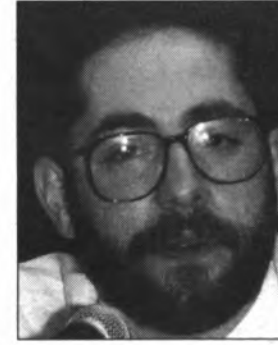
Damià Ferrà-Ponç, diputat PSIB

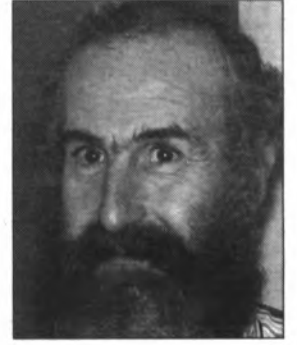
Josep Moll, regidor PSIB - Palma

Joan Font, regidor EU-Palma

Magí Moranta, secretari general JEN-PSM

Baltasar Llompart, perit industrial

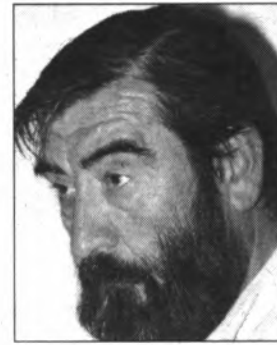
Jordi Descatlar, coronel de cavalleria retirat

Josep Planas, president Casa Catalana

Miquel Cardell, periodista

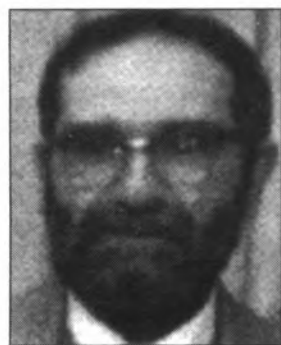
Jesus Jurado, exregidor PSM - Palma

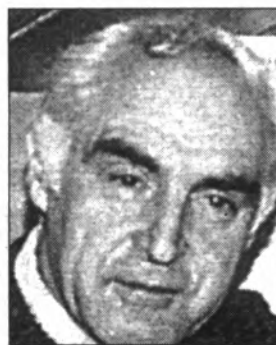
Joan Antoni Salas, PSM

Roger Gotarredona, PSM

Josep Antoni Grimalt, fillol

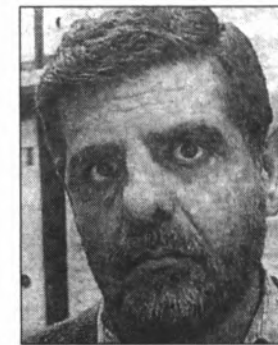
Rafel Nadal, músic

Tomàs Martínez, STEI

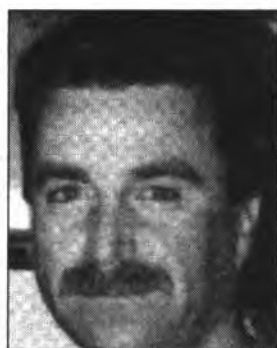
Pere Felip Buades, AA. VV. Santa Catalina

Joan March, exsecretari general PSIR

Margalida Magraner, periodista

Lluís Garcia Sevilla,
metgeAntoni Gomis, Front pel
plebiscit

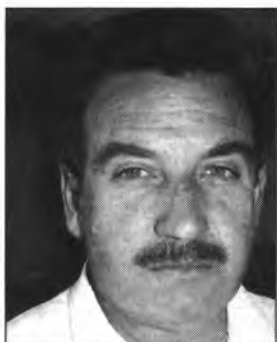
Ponç Pons, escriptor

Cristina Ros, periodista

Bernat i Rafel Estaràs, Els Valldemossa

Mateu Ramon, metge

Francesc Castany, Estat
Català

SUBSCRIPCIÓ POPULAR

Arran de l'ofertament que ens han fet lectors i simpatitzants de col·laborar econòmicament amb les despeses del judici per la denúncia de Luis M. Anson, hem obert una subscripció popular.

Podeu fer l'ingrés a la llibreta d'estalvi de la Caixa de Balears "Sa Nostra" núm.

0007 33 3.062.791-69

Us agraïm per endavant la vostra aportació

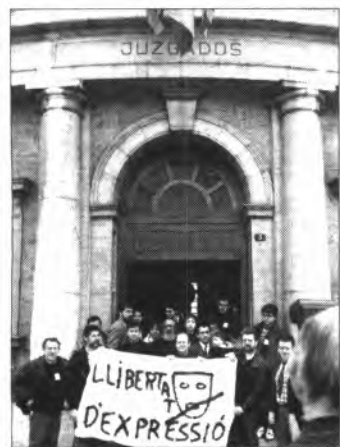
Josep Melià, Joventut
Nacionalista de Mallorca

Recorda !!

Quan hagis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veï o parent. El país ho necessita.

CONDEMNAM

A LA LLIBERTAT D'EXPRESSION

Peritatge lingüístic realitzat per:
Antoni Artigues
Gabriel Oliver (Biel Majoral)
Maria Conca

Condemna a la llibertat d'expressió inclou la crònica del judici feta per Carles Hèctor Hernández i Maria Teresa Sureda, el peritatge lingüístic dels articles denunciats realitzat per Antoni Artigues, Gabriel Oliver i Maria Conca, els articles de Jaume Sastre denunciats per Ventura Rubí, retalls de premsa, dibuixos i fotografies. El preu és de 700 pessetes; també hi ha un preu d'ajut de 1.000 pessetes. El podeu trobar a les llibreries de Ciutat o telefonant al 26 50 05.

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

L'ESTEL
de Mallorca
ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA
EL DIARI DELS MALLORQUINS

Comitè de defensa per la llibertat d'expressió

LES PERSONES SOTASIGNANTS EXPRESSAM EL NOSTRE REBUIG PER LA DEMANDA INTERPOSADA PER LUIS ANSÓN, DIRECTOR DE L'ABC, CONTRA L'ESTEL DE MALLORCA I L'ESCRITOR JOSEP PALOU AL TEMPS QUE REIVINDICAM LA LLIBERTAT D'EXPRESSION

Quarta relació de signants

Cristòfol Soler, Joan Bauzà (tinent de batlle a Cort), Pere Sampol, Sebastià Serra, Xesc Forteza, Llorenç Huguet (rector UIB), Catalina M. Bover (diputada PSM), Damià Ferrà-Ponç (diputat PSIB), Josep Moll (regidor PSIB - Palma), Joan Font (regidor EU-Palma), Antoni Mas (historiador), Ferran Gomila (advocat), Jordi Descatlar (coronel de cavalleria retirat), Josep Planas (president Casa Catalana), Margalida Magraner (periodista), Bernat Estaràs (Els Valldemossa), Rafel Estaràs (Els Valldemossa), Ramon Canet (pintor), Guillem Frontera (escriptor), Miquel Cardell (periodista), Pere Polo (secretari general STEI), Biel Caldentey (STEI), Joan March (PSIB), Roger Gotarredona (PSM), J. Alfons Mari (PSM), Mònica Pastor (UM), Pere Felip Buades (AA. VV. Santa Catalina), Baltasar Llompart (perit industrial), Francesc Mengod (attv.), Cristina Ros (periodista), Roser Ramos (mestra), Antoni Gomis (Front pel plebiscit), Jaume Vallbona (mestre), Bàrbara Sastre (administrativa), Joan A. Salas (PSM), Joana M. March (PSM), Damià Pericàs (pintor), Catalina Sbert (mestressa de casa), Isabel Pericàs (estudiant), Toni Canyelles (estudiant), Rafel Perelló (funcionari), Joan M. Lete (mestre), Antoni Morell (estudiant), Cristòfol Pons (estudiant), Maria A. Beltran (mestra), Martí Gené (metge), Lluís Garcia (metge), Mercè Garau (economista), Guillem Bujosa (arquitecte), Carles Llompart, Miquela Serra (llibretera), Antònia Mestre (professora), M. Assumpció Mestre (mestra), Francesc M. Ramis (repartidor), Miquel Serra (professor), Gabriel Sampol (professor), Joan Palmer (comptable), Maria Sastre (aux. infermeria), Elisenda Pipió (ceramista), Antònia Calafat (il·lustradora), Joan Ribas (pagès), Cristòfol Carrió (mestre), Pere Perelló (mestre), M. Teresa Brazales (estudiant), Joan A. Amer (estudiant), Meritxell Massa (estudiant), Jordi Serra (restaurador), Joan Portella (jubilat), Joan Garriga (obrer), Emília Guerrero (professora), Àngels Ridaó (professora), Lluís Pereda (sabater), Daniel Prades (estudiant), Eudald Saez (estudiant), Antoni Bonneti (administratiu), Marc Gasser (estudiant), Loli Lara (fotògrafa), Xavier Jou (professor), Joaquim Blanco (comerç), Guillem Oliva (fabricant), Teresa Palomeras (mestra), Alexandre Cano (professor), Josep Ll. Llaudó (xòfer), Montserrat Naranjo (assessor laboral), Anna Alcalà (estudiant), Ricard Pérez (venedor), Maria Miradevall (estudiant), Bosco Mora (radiòleg), Josep Vila (jubilat), Margalida Miravent (jubilada), Elisenda Vila (informàtica), Pere Aguilar (professor), Carme Presencio (mestra), Xavier Guarro (industrial), Gregori Barceló (floricultor), Feliu Matamala (jubilat), Joan Bergadà (obrer), Montserrat Farràs (professora), M. Lluïsa Farràs (filòloga), Sílvia Martí (dependent), Rosa Payró (jubilada), Josep Saló (estudiant), Carles Guillamón (paleta), Artur Sañé (pellaire), Judit Costa (estudiant), Jesús Costa (magatzemista), Sílvia Barceló, Joan Ferrer (advocat), Gemma Vega (decoradora), Francesc Noguera (administratiu), Teresa Clofent (treballadora familiar), Josep Fernández (empleat), Josep Parals (jubilat), Manel Martín (tècnic), Albert Riera (estudiant), Jordi Valenzuela (administratiu), Albert Xargay (funcionari), Ramon Ribas (venedor), Lluc Poch (venedor), Ricard Reynés (estudiant), Nonito Cadenas (físic), Jordi Casellas (comerçant), Xavier Diumé (estudiant), Ferran Lavall (estudiant), Jordi Julià (estudiant), Xavier Gargallo (pintor), Francesc Biel (comptable), Joan Benet (tècnic comunicacions), Enric Serradell (distribuidor), Joaquim Cànoves (jubilat), Magda Sánchez (autònoma), Guillem Homs (estudiant), Òscar Bové (estudiant), Jaume Canet (estudiant), Oriol Codina (estudiant), Francesc Fernández (estudiant), Josep Colomer (estudiant), Manel Casanovas (tèxtil), Noa Bou (estudiant), Montserrat Badia, Dolors Rodríguez (comerç), Roser Martín (estudiant), Joan Madera (estudiant), Raquel Serra (estudiant), Clàudia Alejo (estudiant), Eduard Nierga (estudiant), Narcís Quintana (comerçant), Daniel Codina (estudiant), Narcís Guinó (artista), M. Àngela Lloret (mestra), Narcís Clara (mestre), Jordi Pacheco (polític), Rosa M. Cànoves (mestra), Ramon Ballester (economista), Anna Ginès (comerçant), Antònia Miralles (administrativa), M. Isabel Bardina (administrativa), Nofre Tous (administratiu), Carme Ribas (graduada social), Rosàlia Bonnin (banca), Antoni Contestí (administratiu), Francesca Velasco (cuinera), M. Carme Muñoz, Amadeu Mateu (llicenciat), Montse Bauzà (administrativa), Antoni F. Morey (administratiu), Enric Duerkop (administratiu), F. Xavier Terrasa (banca), Antoni Montserrat (empresari), Joana M. Bonnin (assistent social).

En Joan Garcia, natural de Múrcia, fa vint anys que regenta la Joieria Garcia, a Andratx. Aquesta és l'única joieria-rellotgeria del poble.

N'Helga Paul, natural de Berlín, fa sis anys que regenta la botiga Schöner Wohnem, al Port d'Andratx. Ven catifes, mobles, decoració, calefacció de marbre, etc.

Fa vint anys, el dia que es morí en Franco, en Gregori López va obrir el Restaurant ABC, a Peguera (no té res a veure amb el diari madrileny, ens assegura, ni amb la mort d'en Franco tampoc). En Gregori fa menjar internacional per als turistes, però també fa arròs brut i anfós a la mallorquina per als nadius. S'hi menja per unes 2.000 pessetes a la carta. El menú en val 750.

Els germans Guirado són els amos joves del Restaurant Es Port, al Port d'Andratx. Recomanen la sarsuela de peix i l'anfós a la mallorquina. A la carta s'hi menja a partir de les 2.500 pessetes. El menú en val 800.

En Francesc Femenies i n'Antje Wogenstein són els amos del music-bar cafeteria Sa Bruixa, al Port d'Andratx. Copes, música i menjars alemanys.

En Miquel Ferrer i en Werner Drotleft s'han associat amb na Núria Farreres per reobrir el Bar Can Ramon ara fa tres mesos. Aquest local, amb una antiguitat de trenta-cinc anys, havia estat tancat durant els darrers cinc anys.

Na Bàrbara Botz, natural de Heidelberg (allà on els alemanys han perdut el cor: Ich habe mein Herz in Heidelberg verloren diuen), fa dos anys i mig que va obrir la Galeria d'Art Botz, al Port d'Andratx. Exposa i ven pintures de Camargo, Elena Gatti i Pep Suari.

L'ESTEL
de Mallorca

SUBSCRIVIU-
VOS-HI

ANUNCIAU-
VOS-HI

Son les germanes Pujol amb sa mare, Antònia Ensenyat. Fa trenta anys que regenten el Restaurant Tebar, a Sant Elm. Fan cuina mallorquina. A la carta s'hi menja a partir de les dues mil pessetes. El menú, café inclòs, en val mil.

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

Notícies d'enlloc, de M. López Crespí «Premi de les Lletres 1987»

Recuperar els llibres mallorquins més importants dels darrers anys

És el moment de recuperar els millors llibres publicats aquests darrers vint anys. Llibres que, per determinades circumstàncies —control dels clans culturals, oblit de la seva promoció per part dels sectors que ho haurien de fer,

marginació decretada pels "genis" de província envejosos que mai no han fet res però que tot ho critiquen, etc, etc— no han pogut arribar a un ampli sector de gent (alumnes d'institut, universitaris, públic en general...) com hauria estat el més natural del món en una cultura normalitzada com qualsevol altra que pugui existir a

Europa o a la resta de l'univers. Per això mateix avui reproduïrem un excel·lent article de Gabriel Seguí publicat a la revista de l'Obra Cultural Balear (*El Mirall*) i que informa a la perfecció d'aquestes petites joies literàries de les quals parlàvem: *Notícies d'enlloc, Premi de les Lletres 1987* atorgat per un jurat format per Josep M Llompart, Jaume Adrover, Francisco Díaz de Castro i Pau Faner.

El relat de la destrucció de l'home pel sistema

"*Notícies d'enlloc*" (1) és la darrera obra narrativa de López Crespí i ha obtingut el 'Premi de les Lletres 1987'. És un nou guardó que s'afegeix a la llarga llista dels rebuts per aquest polifacètic (i prolífic) autor pobler.

'No ens ha d'enganyar el títol: *Notícies d'enlloc* no és cap esbós d'utopia, sinó, més bé, una espigolada de *pertot*, una profun-

da capbussada en la més trista quotidianitat de l'home d'avui. En una primera aproximació, aquest llibre és el relat de la destrucció de l'home i de les seves relacions, de la degeneració de la cultura i del triomf del poder. I de les seves conseqüències: buidor, la lluita de l'home contra l'home, el consumisme i l'alienació.

'Les claus per entendre aquesta realitat *d'enlloc* i de *pertot* són:

— El sexe com a passatemp o com a fugida de la realitat, mai com a expressió de l'amor. Ha passat de ser un àmbit de creació a un àmbit de deshumanització.

— El desencís de les grans utopies i de les grans revolucions, dels compromisos juvenils: només resten les paraules... la buidor augmenta amb el triomf dels mecanismes de poder i de la burocràcia.

— La cultura ha deixat de ser crítica i recreació de la realitat i s'ha convertit en un 'fet d'amiguismes i capelletes de tota mena'. La creació literària ja no és una eina de lluita, sinó un objecte de consum, un producte de mercat.

— L'home ha quedat arraconat per l'ambició, el poder i la violència. No té sortida, està acarat amb un absurd vital perquè ha

perdut el passat i té clos el futur.

— El temps tortura l'home perquè li demostra la seva impotència, el consumeix amb el 'lent transcórrer d'homes i anys'. L'home és un fatal presoner del temps i només té dues opcions: o deixar-se arrossegar i tirar-se a l'absurd, enfollir... o suïcidar-se.

López Crespí ens situa doncs, davant una realitat en què l'home s'ha estavellat, ha quedat a la intempèrie, perquè ha perdut la capacitat de crítica i de canvi.

Un llibre dur, càustic, assaonat de malèvola ironia, però també profundament humà

Certament, és un lectura de la realitat profundament desesperançada, quasi immisericorde. És un llibre dur, càustic, assaonat de malèvola ironia, però també profundament humà: representa la rebel·lia de l'home contra la realitat i el seu destí ja que, en definitiva, és encara un ésser lliure i capaç, a contrallum, de bastir una utopia. En aquest sentit, *Notícies d'enlloc* és l'antiprojecte, en presentar d'aquesta manera la realitat.

Un llibre no apte per a cardíacs, però sia benvingut i, sobretot, llegit". Gabriel Seguí Ω

Miquel López Crespí i Josep Maria Llompart.

TENNIS SON RIGO

Tennis Squash
Futbol-sala Volei
Hàndbol Mini-golf
Petanca Tennis taula
Cir. footing Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

PERRUQUERIA TONI

Perruqueria de Senyores i Senyors
Expert en Dermatologia • Estudi dels Cabells
Son Mas • Andratx • Tel. 13 63 14
Obert: matins de 9:30 a 13 h. Horabaixes de 17 a 21 h.

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada
Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

RESTAURANT MALLORQUÍ

c/ ELIONOR SERVERA, 29 • TEL. 56 52 05 • 07590 CALA RAJADA

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL
Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

BAR - RESTAURANT ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

PAPA PIZZA MAMA PIZZA

La primera oberta a Mallorca

Cala Agulla, 42 • Tel. 56 38 15
CALA RAJADA

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

RESTAURANT BAR DUCAL

Cuina mallorquina
Menú diari

Carrer de Francisca Capllonch, 10
Telèfon 23 58 12
CAMP DE MAR

L'ESTEL de Mallorca

EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI
DE LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

L
,
E
S
T
E
L

Fa tres mesos que les germanes Arraiz han obert la Cafeteria Camp de Mar. Despatxen els plats combinats i les millors tapes del Camp de Mar amb la millor simpatia.

Fa poques setmanes que el matrimoni Vázquez-Taylor regenta el Bar Es Passeig a la barriada de Son Mas, d'Andratx. Tenen obert cada dia, però quan tenen més feina és el dia de mercat, que sempre cau en dimecres.

Fa deu anys que en Leo Klein va obrir l'Aquamarine, una escola de submarinistes, al Port d'Andratx. L'escola compta amb un llaüt de nou metres i una barca petita. En aquesta escola es fan curssets de submarinista de tres i de cinc dies. A Mallorca hi ha deu centres turístics de bussos que estan associats i controlats per la conselleria de Transports del Govern Balear.

prendre a conduir esforç? Vine amb es! T'ho passaràs. Auto Escola Chela. 31 de Desembre, 48. 9438. Ciutat.

sora titulada fa classes solfeig, piano i harmonics individuals i en grup. 6114. Magdalena.

titària fa classes de d'EGB i català a la de Pere Garau de Tel. 243383.

d'expressió corporals d'adults els dies 18 hores. Grups s'els dimarts a les 18 Carrer Menorca, 6. 00 ptes al mes. Tel. -713262.

nt de Filologia catalanes de repàs d'EGB preferentment assignades de lletres. Demanau Carolina al 299829.

u intercanviar adhesives, informació, etc. el tema d'alliberament il, escriuiu a l'As-5 «Xavier Romeu». de correus, 36. 43480 da. Tarragona.

sell Nacional Català diversos llibres, grant, a tot aquell que demani, al voltant ets i història de la a pàtria catalana. escriure a l'Apartat de Barcelona-08080.

u rebre informació les Joventuts d'Es-Republicana (JERC), i els nostres butlletins, ara mateix a: JERC-antiago Russinyol 1, 112 Ciutat de Mallorca.

Mestre s'ofereix per fer classes de repàs. Demanau per Bartomeu al telèfon 467931.

Si estau interessats per la literatura en català, podeu subscriure-vos de franc a la revista LA FOREST D'ARANA, plaça Mossèn Sorell, 6-14, València 46003. Cal fer-hi esment dels vostres nom i cognom, adreça, codi postal i població.

Llicenciat fa classes de català a tots els nivells, per a una persona o a un grup petit. Preparació per exàmens de la junta avaluadora. També repàs d'assignatures. Tel. 720567.

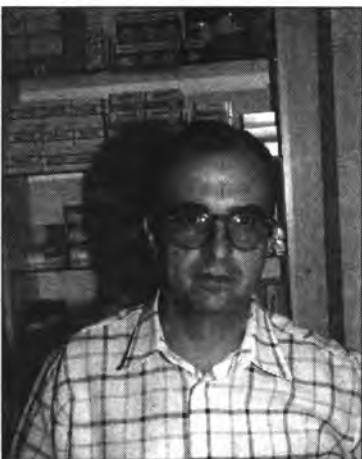
Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriuiu-nos a: Baigorria 1337.200 Rosario-Argentina.

A la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de la Universitat de Granada (Espanya) estem organitzant una agrupació d'estudiants catalans que es dirà **Estudiants dels Països Catalans** (E.P.C.). Jove català, si estudies a Granada, vine amb nosaltres el proper curs.

Jove català, si estudies a Granada (Espanya) tens el teu sindicat, **Estudiants dels Països Catalans** (E.P.C.). Ens trobaràs a la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia, a la sala dels sindicats. Per la defensa de la nostra cultura i identitat nacional, Vine!!

El matrimoni compost per en Pau Bernard i na Joana Salvà regenta, des de fa trenta-cinc anys, el Restaurant Vistamar, a Sant Elm. Recomanan la serviola, el cap roig o el gall a la planxa o bullit amb salsa. A la carta s'hi menja a partir de les 3.000 pessetes. El menú en val 1.400. Són clients habituals de la casa els escriptors José Luis de Vilallonga i Baltasar Porcel. Na Claudia Schieffer també hi va quan ve a Mallorca. Na Joana Salvà és la presidenta de l'Associació de Mestresses de Casa del Terme d'Andratx: recuperen les receptes de cuina andritxoles, recuperen els brodat i ajuden a fer poble. Darrerament han netejat els envirs de l'església d'Andratx, que estaven molt deteriorats. L'associació té el local social a les Escoles Verdes.

En Pere J. González és el titular de l'apotecaria del Port d'Andratx des de fa nou anys. Aquest establiment fou fundat per son pare, en Bartomeu González -que té el nom d'un carrer al poble- fa vint-i-sis anys. Abans d'aqueta data només hi havia una farmaciola de temporada regentada per l'apotecari Mandilego d'Andratx.

En Miquel Bauçà, natural de Sant Joan, fa vint-i-set anys que va obrir el Bar Bagari, al Camp de Mar. En Miquel va anar amb els seus pares a fer de pagès a la possessió de Camp de Mar ara fa cinquanta-cinc anys. El seu oncle, en Pep Bauçà, havia estat l'amo de Camp de Mar a partir de l'any 1929. Avui les cases i la possessió estan mig abandonades. En Miquel Bauçà és el president de l'associació de veïns del poble.

És n'Anselmo Martín, regidor d'Esquerra Unida a l'Ajuntament de Calvià. El trobarem l'altre dia fent enquestes entre els botiguers de Peguera per saber què han de votar sobre el projecte final del boulevard de Peguera. N'Anselmo té la clau de la votació i pot decidir sobre un tema que afecta els botiguers de la principal via comercial del poble de Peguera i vol saber de boca dels afectats el que convé fer. Molt bé per als regidors democràtics, encara que siguin espanyols. A propòsit, n'Anselmo ens assegurà que ell defensa més que ningú la normalització del català al municipi, i que està molt content -com nosaltres mateixos- que n'Anguita prediqui a favor de la restauració de la República a l'Estat espanyol.

Fa vuit anys que el matrimoni Bravo-Calafat va obrir la botiga Sanejaments Bravo, al Port d'Andratx. Fan instal·lacions sanitàries alhora que venen material sanitari, mobles i accessoris de cuina i bany.

Lorenzo López Sancho (ABC): A partir de ahora, uno cualquiera, yo mismo, si encarga un pasaje de avión para experimentar el placer de sentirse isleño una semana, verá acrecentado su placer diciendo que se va a las illes, lo que si no suena ciertamente a bóveda, suena a extranjero, que es de lo que se trata. Si los señores diputados no tuvieran la suerte de sentirse extranjeros, las Illes Balears ni serían illes ni serían nada nominadas insoportablemente en español, esa lengua desconocida desde hace siglos y siglos en las Baleares. Perdón, he querido, he debido decir Baleares como los señores diputados.

ΩΩΩ

Manuel Martín Ferrand: A unos les da por proclamar una república independiente y a otros, un suponer, por diferenciar el régimen fiscal de las empresas o por reescribir la historia nacional.

ΩΩΩ

Luis María Anson: A escasos días para la celebración de la Diada de Cataluña una encuesta ahora hecha pública ha revelado un triste dato: la bandera española sólo ha ondeado en un 32,4 por ciento de los ayuntamientos catalanes durante dicha celebración en los últimos años (...). Este absurdo, si no infantiloides de abuso, con ser un lamentable hecho, no debe ser contestado desde posturas sentimentales ni simplistas, sino con todo el peso de la ley.

ΩΩΩ

Arcadi Espada, botifler (El País): El hecho diferencial catalán no plantea, desde el punto de vista conceptual, mayores novedades. Es una formulación que encaja plenamente en la puerilidad nacionalista. (...) El nacionalismo persigue el mismo objetivo que el niño: singularidad, atención preferente respecto a sus iguales. No sólo en ese sentido el nacionalismo es una niñería. (...) Hace diez años, el niño pataleaba; hoy ya es un pequeño tirano.

ΩΩΩ

Manolo de Vega, humorista: Este pin que llevo es una peseta, pero una peseta de Franco, ojo, porque yo soy muy franquista, muy español y muy facha, pase lo que pase.

TALICI? ANIVERSARI? SORI? NOCES D'ARGENT?

us trenqueu les banyes pensant en els o peregrinant per botigues de 20 os, regaleu subscripcions de L'ESTEL i any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

u país, família i amistat tot alhora. DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

a l l o r q u í !
llengua catalana, pròpia de illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Registra i exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

N'Andreu Terrades, mig arraconera i mig francesa, fa sis anys que regenta la pastisseria alemanya *Café de París*, a Peguera.

Fa un any que en Modesto Lamas, natural d'Ourense (Galícia), ha entrat a formar part de la societat que regenta la Pizzeria Capri, de Peguera. El seu soci és en Robert Papo.

En Maties Garau, nascut a Nantes de pares arraconers, fa setze anys que regenta la Pelleteria Maguy, a Peguera.

En Joseph Kocher, natural d'Alemanya, fa dos anys que regenta el jardí de cervesa i restaurant *Münchener Schmankergarten*, a Peguera.

Na Caterina Rosselló és l'apotecària adjunta i en Pere Quirós és l'auxiliar gerent de l'Apotecaria Oliver, de Peguera.

El matrimoni Frau-Bujosa, des Capdellà, fa devuit anys que regenta la botiga de regals Sorolla, a la platja de Torà, a Peguera.

Fa vint anys que en Miquel Cabrera va obrir la Floristeria Cabrera, a Peguera.

En Tomàs Sebastià és l'amo jove de la botiga de lloguer de cotxes Sebastià, a Peguera.

Les bajanades "concèntriques" del senyor Pujals

El sol fet que els nostres minidirigents facin el sord a la reclamació que una quarantena llarga d'ajuntaments i disset entitats estan fent als nostres Parlaments perquè convoquin un PLEBISCIT per la independència de Catalunya, demostra que el professor Carles M. Espinalt tenia raó quan afirmava que som un poble d'esclaus, car l'esclau lluita per conservar les cadenes, encara que siguin d'or, mai per assolir la seva llibertat.

Falòrnies? Un bon exemple el tenim amb l'actual conseller de cultura de la Generalitat de Catalunya, senyor Pujals, des del moment que s'ha engiponat una bajanada com la "identitat concèntrica" per justificar vint anys de baixades de pantalons. Què significa el concepte? Espero amb fretura el desenvolupament que farà de la seva ponència al proper congrés de Convergència. Entretant, no puc evitar replantejar-me la meua personalitat i cercar on tinc el centre que estructura la meua psique individual. Deu ser el melic el punt clau de la meua identitat? De moment, a nivell personal, la teoria m'ha creat un complex de donut. I a nivell col·lectiu, ¿on es concentra el centre de la nostra identitat? A Madrid? Es perd en un mapamundi el conseller de cultura? El mareja, al senyor Pujals, la independència i la interrelació de la política actual? No toca voreres quan s'adona que un PLEBISCIT celebrat al Canadà té més influència a casa nostra que vint anys de política pujolista? No s'ha assabentat encara que la capital de l'imperio és un zero a l'esquerra des del moment que les grans decisions es prenen a Brusel·les? L'esperit provincià del senyor Pujals em recorda aquella somera a la qual les orelleres li fan perdre camp de visió i només és capaç de mirar allà on la teledirigeixen. No s'ha assabentat que la gent ja no viatja en carro i que els ases no tiren ja ni de l'arada.

Tanmateix, si vol teoritzar sobre la personalitat col·lectiva dels catalans, primer és necessari que ens diguin on ens volen portar, car l'enfortiment de qualsevol identitat va sempre en funció dels objectius que hom proposa a la vida. Així que, a metes de molt abast, cal un caràcter de pedra picada, en canvi per "ballar-li l'ou" al PP només es necessita una "identitat concèntrica".

Amb tot, és urgent que el conseller de Cultura adquireixi un bon xic més de "cultura" i es llegeixi ràpidament les gairebé mil planès que, en paper bíblia, engloben l'*Obra escrita* del professor Carles M. Espinalt, si és que pretén abordar el tema de la nostra identitat col·lectiva. Això sí, per a poder pensar i teoritzar lliurement caldrà que es tregui de sobre el "complex d'esclau" que l'acaparà i l'identifica amb el centre que li proporciona les virolles. En segon lloc, és necessari que abandoni el to del qui parlant en públic, més que estar pendent de l'impacte o acceptació que té el seu missatge entre els oients, es complau a autoescaltar-se, cosa pròpia dels egòlatres enamorats de si mateixos i d'aquells que tenen una "identitat concèntrica". I, en tercer lloc, si realment vol fer una autèntica renovació pedagògica de Catalunya, que comenci per aplicar a les nostres escoles aquella sentència del professor Carles M. Espinalt: "Catalunya no s'ha de catalanitzar, s'ha de DESCOLONITZAR!!!"

Sens dubte, l'esmentada ponència ha estat elaborada amb l'afany de resoldre del dilema de "l'encaix de Catalunya a Espanya". És, doncs, el centre, és a dir la *capital del imperio* que ens xucla i ens aproxima cada cop més fins a produir-se l'assemblatge. Els constants intents de genocidi, en Franco, les successives guerres que han sotragat el nostre país, el saqueig continuat de Catalunya i tot el que cueja, ha esta un somni d'uns quants cap calents. Qui ho dubtava? Si no fos perquè, al llarg d'aquestes dues dècades de claudicacions i vinclades d'esquena, en Jordi Pujol ha acabat amb una esquizofrènia galopant intentant encaixar la seva persona amb en Bolívar i en Bismarck, hom diria que aquí no ha passat mai res. Tan sols, de tant en tant, un savi de vila trista, ajudat d'una comissió, "pensa". Si tota la "matèria grisa" de la cúpula convergent és com la de senyor Pujals i Cia., no m'estranyaria que no volguessin convocar el PLEBISCIT perquè no saben ni fer una simple creu en una papereta de vot. **Antoni Gomis i Ollé** Ω

FORAST ERADES

Emilio Romero: MAQUIA-VÉLICO PUJOL. La Constitución española de 1978 incluye esa barbaridad de nacionalidades y regiones, sin una concreción de todo eso. (...) Resulta extraño eso de las alianzas de Cataluña y del País Vasco con el Gobierno de la Nación española, y no haya Gobiernos de coalición. Esto no se entiende. (...) La Europa de los quince no ve a los nacionalismos radicales con normalidad, sino como anormalidad hacia todo lo que exige el mundo moderno.

ΩΩΩ

Emilio Lamo de Espinosa (*El País*): Señor Pujol, ¿para cuándo entender que el castellano es una lengua catalana, "otra" de las lenguas de Cataluña, utilizada por muchos catalanes? (...) puede entenderse que la lengua valenciana sea catalán, pero su uso nada tiene que ver con el proyecto nacionalista catalán y sí, y mucho, con el español.

ΩΩΩ

Andrés de Blas Guerrero (catedrático UNED): La ocurrencia del "polaco" ha sido una contribución, tampoco hay que exagerar las cosas, de Vázquez Montalbán al enturbiamiento de la convivencia de los españoles.

ΩΩΩ

Cristóbal Páez (*ABC*): Trae cola el discurso "provocador" de Jordi Pujol en el Club Siglo XXI (01.07.96) con su agitación del "hecho diferencial" catalán. No pocos sospechan que el nacionalismo que se dice comprometido con la "governabilidad" de España, aprieta de lo lindo en su propio provecho. El siempre prudente Pujol administra a la heterogénea población de Cataluña su inmersión lingüística en dosis de caballo y el gobierno del Reino, PSOE o PP, en vez de disponer lo que es de razón, se hace el sueco. No pasaría eso sí, en vez de la escrofulosa democracia al uso, tuviésemos la "enérgica, acerada democracia" que recomendaba don José Ortega. Obsérvese lo acaecido en el estamento eclesiástico cuando los virtuosos señores Obispos catalanes le plantearon a Roma su "hecho diferencial", en forma de Conferencia Episcopal propia y soberana, y el Vaticano, un respeto, dijo no, y punto.

CARN CAPOLADA

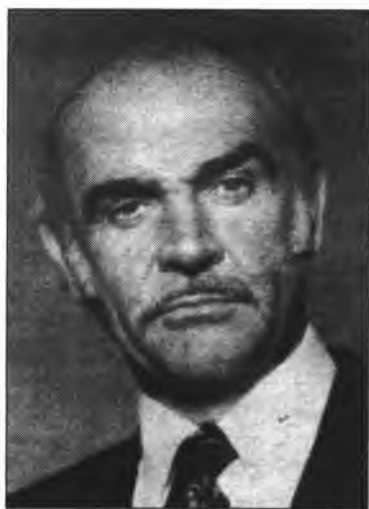
Sean Connery i la independència d'Escòcia

JAUME SASTRE

L'actor escocès, Sean Connery, conegut entre d'altres coses per la seva interpretació de l'espia de l'MI5 britànic, James Bond, és un ferm partidari de la independència d'Escòcia, nació oprimida, juntament amb el País de Gal·les i Irlanda del Nord, per l'imperialisme britànic. L'altre dia, amb motiu del Festival Dambuie de cinema, Sean Connery, va declarar una paraules que n'estic ben segur tots els independentistes catalans compartim: **La independència d'Escòcia és quelcom inevitable i esperam que sigui una realitat com més aviat millor. Fa tres-cents anys que aquest poble no té control sobre el seu destí i ja ha arribat el moment de canviar les coses** (DdM 12.VIII.96).

La tragèdia de Biescas

Un càmping construït enmig d'una torrentera va provocar una catàstrofe al poble de Biescas, al Pirineu aragonès. Resultat final: més de 83 morts. Els responsables directes de la carnisseria són unes autoritats corruptes, i uns empresaris golafres de doblers que van construir en un indret on, segons els padrins de Biescas, era un lloc procliu a torrentades. Aquesta tragèdia a mi m'ha fet redondar un parell de coses: primer, les dues víctimes de Portocolom quan la torrentada de dia 6 de setembre de 1989 se'n va dur bona part d'un hotel construït dins un torrent; segon, que el cap esflorat que tenim com a batle de Ciutat, Joan Fageda, abans d'enmerdar-se amb el cementeri de Bon Sossec, va voler fer un pàrking dins la Riera, iniciativa que afortunadament una societat civil assenyada (GOB, ARCA...) va aconseguir aturar després d'una sonada mobilització popular; i tercer, que el dia que damunt Ciutat i voltants faci una barrumbada amb unes quantitats semblants a la de Biescas, aleshores riurem de valent. Basta agafar un tros del passeig Marítim. Veiam, el torrent del Mal Pas desemboca dins Can Barberà, devora el bar Corb Marí i una discoteca construïda dins el llit de la torrentera; el torrent de Sant Magí té la sortida tota enterrada vora el Badia Palace i a damunt s'hi han construït hotels i apartaments; el pont del passeig Marítim que cobreix la Riera té una capacitat ínfima si

L'actor escocès Sean Connery.

la comparem amb el pont de les avingudes, etc. El problema de Mallorca és que tenim uns polítics que, com a bons hereus del franquisme (Matas, Fageda, Flaquer, Cañellas, Verger, González Ortea...), són uns veritables tu-tups que no s'han preocupat el més mínim d'aprendre la història de Mallorca; una història -tot s'ha de dir- que el colonialisme espanyol, al qual tots ells reten vassallatge feudal, els va impedir aprendre a l'escola. I per cert, ja que hi som, res millor que recomanar el llibre de Miquel Grimalt, *Geografia dels Risc a Mallorca. Les inundacions* (1992), un llibre excel·lent que ofereix una visió històrica dels riscos naturals a Mallorca: inundacions, sequeres, ventades, llamps, nevades i onades de fred, terratrèmols i esllavissades.

El racisme anticatalà dels jutges forasters

Fa poc, el periodista Planas Sanmartí ens cridava l'atenció sobre el fet que els àrbitres espanyols i el Comitè de Competició de Madrid fan distintes valoracions de l'expressió *fill de puta* segons la persona que la diu: **Si la pronuncia l'entrenador del**

Barça (Cruyff), quatre partits de suspensió. Si la pronuncia l'entrenador de l'At. de Madrid (Antic), un partit que és anul·lat després del recurs. Si la pronuncia l'entrenador del Deportivo (Toshak), deu mil ptes. de multa. Si la pronuncia l'entrenador del teka (Valdano), ni tan sols apareix a l'acta. Aquestes dades són absolutament indiscutibles i tot el món ha vist, per televisió, com aquests quatre personatges, tots ells des del mateix lloc i en la mateixa postura (dempeus, vora el camp i davant el seu propi banquet), pronunciaven les tres paraules (UH 7.IX.96). Quin és el motiu d'aquesta discriminació? Per què els catalans hem d'aguantar continuadament injustícies d'aquest tipus? Doncs perquè som un poble reduït a la condició d'esclaus pel colonialisme espanyol. Els fets demostren roll seguit que som una nació conquerida i que tant la policia, com hisenda i els tribunals de justícia formen part de l'exèrcit d'ocupació. Voleu més proves? Quan el col·laborador de l'ABC, Alfonso Ussía, va escriure sobre el diputat basc Txema Montero, *Me cago en tu padre*, la justícia espanyola el va absoldre tot dient que no hi havia intenció d'ofendre i que es tractava d'un simple exercici literari. Ara veurem què passarà amb l'afer Ansón - Josep Palou.

Gràcies, Luis M. Ansón!

Es miri per on es miri, quan un polític o un personatge públic (es digui Luis M. Ansón o Ventura Rubí) posa una demanda judicial contra un escriptor, un mitjà de comunicació o un periodista, comet un greu error. Exemples? Doncs ara el de Luis M. Ansón, director de l'ABC. Què guanyarà aquest mierdalenyo

querellant-se contra Josep Palou i L'ESTEL? Doncs aconseguirà que l'escrit que abans només coneixien un parell de milers de persones concentrades a Mallorca ara tingui una difusió multiplicada per cent, dins i fora de Mallorca. Josep Palou podrà estar sempre agraït a Ansón perquè gràcies a aquest collonera avui gaudeix d'un prestigi i d'una popularitat arreu dels Països Catalans impensable fa uns mesos. Si Ansón no s'hagués querellat, a hores d'ara gairebé ningú no recordaria aquell article publicat dia 15 de gener i molta gent continuaria ignorant qui és Josep Palou. Els pobles oprimits han de recórrer sovint al judo com a sistema d'autodefensa. Com diu el diccionari, **aquest esport-lluita té com a principi d'aprofitar la força del contrari per retornar-la en contra seva.** Si Ansón hagués pogut preveure les conseqüències de la seva querrel·la, ben segur que no l'hauria posada. Es pensava acollonir Josep Palou i L'Estel i l'únic que està aconseguint és fer-lo un heroi i de rebot està provocant una unanimitat gairebé absoluta dins els Països Catalans a l'hora de repudiar els feixistes neonazis de l'ABC. La demanda d'Ansón ha acabat convertint-se en una guerra oberta Espanya - Països Catalans i ara qui té la patata calenta dins les mans és la justícia espanyola, perquè si ara la jutgessa, Catalina Moragues, comet l'error d'alinear-se vora un dels enemics històrics de la llengua catalana, Luis M. Ansón (vegeu el llibre de Jaume Medina publicat l'any 1995 per l'Abadia de Montserrat, **L'anticatalanisme del diari ABC (1916 - 1936)**, el seu acte d'injustícia servirà perquè milers i milers de mallorquins acabin veient la justícia espanyola com el que realment és: la justícia pròpia d'un exèrcit d'ocupació. Per tot això, t'ho torn repetir Luis M. Ansón, gràcies, moltes gràcies per aquest caramel·let! Gràcies a púrria com tu, de cada dia són més i més els mallorquins i mallorquines que arriben a la conclusió que no hi ha altra solució que la independència. Ω

FORASTERADES

Adolfo Garrido (ABC): **La actitud de Matas (rebut la plataforma forastera-gonella) ha recibido numerosas críticas por parte de los grupúsculos de corte pancatalanista que antes recibían generosas subvenciones por parte del ejecutivo de Soler.**

ΩΩΩ

Carlos González (El País): **A las puertas del cambio de siglo, la Universitat Catalana d'Estiu sigue erigiéndose en reducto simbólico de nacionalistas románticos. En Prada se vive exclusivamente en catalán.**

ΩΩΩ

Francisco Ayala (Real Academia Española): **Los nacionalismos crepusculares usan las lenguas como instrumento de aislamiento y segregación.**

ΩΩΩ

José M. Carbonero: **Vidal-Quadras nos ha dado la oportunidad de advertir, una vez más, la escasa convicción democrática de los nacional-conservadores catalanes y de sus voceros.**

ΩΩΩ

Manuel Vázquez Montalbán: **El vidalquadrismo es también un producto del país, como la butifarra, el pa amb tomàquet, el Barça o la escudella i carn d'olla.**

ΩΩΩ

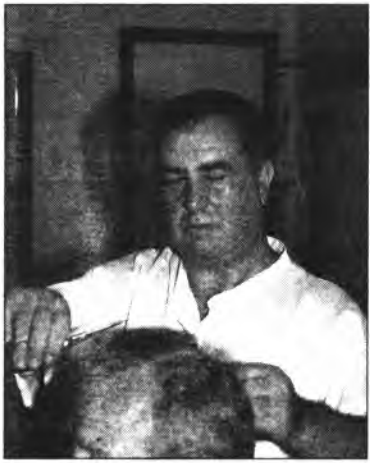
Pedro Pacheco (Partido Andalucista): **Pujol roba descaradamente el dinero de los andaluces.**

NECESSITAM
PROMOTORS I PROMOTORES
 de **L'ESTEL de Mallorca**

a les illes Balears i a la resta dels Països Catalans

Tel. 26 50 05

Josep Domínguez, natural de Sòria, fa vint-i-vuit anys que va obrir la perruqueria d'homes Domingo, a Peguera.

Na Purificació Rodríguez, natural d'Andratx, fa catorze anys que va obrir la perruqueria unisex Estudi 3, a Peguera.

En Josep Bestard i la seva germana Antoninaina regenten el Restaurant Layn, al Port d'Andratx. La carn rostida i el peix torrat són l'especialitat de la casa. A la carta s'hi menja per una mitjana de 3.500 pessetes. El menú en val 1.700.

El matrimoni Belmonte-Colomar regenta des de fa quinze anys el forn i botelleria Colomar, a Peguera. Aquest forn fou obert pel pare de la madona, en Julià Colomar, ara fa quaranta-cinc anys.

El matrimoni Peláez-Jiménez regenta des de fa quinze anys la botiga d'electricitat i ferreteria Peláez, a Andratx. Fan instal·lacions elèctriques i venen material elèctric en aquest local que temps enrera es deia ca na Clota.

La família Dolç, natural d'Andratx, fa vint-i-sis anys que construïren un bloc d'apartaments i obriren el Restaurant Ducal al Camp de Mar. Aquest restaurant fou regentat fins l'any passat per Josep Alemany, però ara el duu la família Dolç. Fan cuina mallorquina i recomanen la paleta de xot al forn, les sopes mallorquines i la paella valenciana. A la carta s'hi menja a partir de les 2.500 pessetes, el menú en val 800. En Jaume Dolç, que és el cap de la família, és el batlle del Camp de Mar i ens contà que, amb les obres d'embelliment, han fet uns bons aparcaments a l'entrada del poble. També ens va dir que havia guanyat el primer premi de pintura a l'oli a les passades.

PARLEM CLAR I LLAMPANT

Coincidències i divergències

JOAN ANTONI ESTADES DE MONTCAIRE I BISBAL

El senyor del mostatxet —qui guanyà, per la mínima, les darreres eleccions generals espanyols i, ara, comanda a Madrid gràcies als vots dels senyors Pujol i Arzallus— era un nin d'uè quan jo vaig venir a la terra dels meus avis amb mon pare i ma mare.

El "quefe nacional" del Partido Popular —a qui Alejo Vidal-Quadras manifesta "lealtades incondicionales", com si d'un José Antonio Primo de Rivera o d'un Franco es tractàs; però sembla no voler escoltar els prudents consells per no fer imprudències— tenia dos mesos quan la meua família decidí tornar, definitivament, a la seva enyorada roqueta.

El nin que batiaren amb el nom compost de José María —el meu és Joan Antoni, per servir-vos—, havia nascut el 25 de febrer del 1953 sota el signe de Piscis. Un signe d'aigua com el meu, que és Escorpí. Fou criat al si d'una família catòlica, culta i d'idees dretanes i franquistes. A ca nostra, també érem catòlics, no érem incultes i els meus progenitors admiraven "el Caudillo". De la fe religiosa i de la ciència de les persones que me posaren al món i me criaren, en don gràcies a Déu; de les seves opinions polítiques, no en trec vanaglòria, però tampoc no tenc perquè avergonyir-me'n. Crec que hi ha coses pitjors, i aquell que no ho veu d'aquesta manera, paciència per a ell.

L'any 1966 una revista de Madrid —S.P.— s'atreu a fer una enquesta sobre el futur polític espanyol. Jo, aleshores, tenia 27 anys i feia feina a les oficines d'"El Gas" de Sóller. Hi vaig prendre part.

Record que una de les preguntes d'S.P. era aquesta: "Independèntment dels vostres desitjos, quina mena de règim veis vós que tindrà aquesta país?" Jo vaig respondre a aquesta pregunta: "Crec que vindrà, provisionalment, una Monarquia de tendència capitalista, sense un autèntic suport popular." També vaig respondre que «a la llarga, tornaria a haver-hi República a Espanya i que Déu fes que la tercera no cometès els mateixos errors que les dues anteriors". I també vaig posar que, al marge de les meves simpaties monàrquiques, entre una Monarquia capitalista i una República autènticament democràtica, triaria, sempre, aquesta darrera.

Pens que fou pel mateix entremig, o poc després, que a la mateixa revista sortí publicada la carta

d'un al·lot de 16 anys. El seu autor firmava "José María Aznar González" i es declarava nacional-sindicalista, falangista i republicà.

D'aleshores ençà han passat trenta anys i es veu que ha plogut i fet saó. El 1975 moria el dictador Franco i, com a cap de l'Estat espanyol, el succeïa el rei Joan Carles de borbó. Dos anys després, el 29 d'octubre exactament, es casava, a Madrid, aquell al·lot que l'any 1966 havia escrit una carta a la revista S.P. on es declarava "nacionalsindicalista i falangista republicà". Jo encara segueisc fadrí i sense compromisos; i no perquè no hi hagi dones guapes i ben fetes que m'agradin, sinó perquè, possiblement i pel que es veu, jo no les dec agradar. Qualcú espera que li digui què és, perquè no deu convenir i perquè Déu no ho ha volgut. Doncs que pugi damunt el meu dit i veurà Portopí. Jo so sóc tan boig ni tan farsant per empassolar-me segons quins romanços de beates eixorques i de frares afamegats de fam canina.

El ninet que, el 1953, batiaren amb el nom de José María, i que, d'al·lot, als 16 anys, escrigué una carta a la revista S.P. és el mateix senyor dels mostatxets que ha guanyat les darreres eleccions generals a Espanya. Ell és, avui, el president d'un partit que es diu Partido Popular, considerat, pels experts en la matèria, de dreta conservadora. Presideix el Govern espanyol i, per tant, és el primer ministre del rei. Ah!, i no penseu que li tingui enveja.

A mi, per de prompte, no em faran president de cap govern; no ho pretenc, tampoc. Ni són tan ximplet per somniar l'amor de les tres taronges o creure'm la rondalla de na Blancaneus i els set nanets.

Jo me conhort d'esser un ciutadà normal i corrent, que, potser, no ha passat per grans escoles, però que, tampoc, és un il·letrat ni un curt de gambals. M'enorgulleisc d'haver col·laborat, anys enrere, amb el retorn del sistema democràtic i haver lluitat contra la dictadura. Confés que me sent decebut de molts de polítics; principalment d'aquells que bravejaven de liberals i demòcrates i, al dia d'avui, van de "progres" sectaris. Dels altres, dels antics col·laboradors del Generalíssim avui reciclats als aires democràtics, amb els quals possiblement ens avinguem un poquet més en el pla ideològic i moral, d'aquests, però, no me'n fii ni me'n refii.

Per acabar, me consider tant patriota i nacionalista com l'actual president del Govern espanyol —aquell nin madrileny de dos mesos a l'any 1953, quan jo vaig venir, als 13 anys, a viure per sempre a Mallorca. Ell és patriota i nacionalista d'Espanya; jo, amb tots els respectes i salvant les distàncies, sóc nacionalista, sobretot, de la terra dels meus majors, que és la que he escollida com ameva. Perquè, ací, tinc les meves arrels i el meu pa de cada dia. Ací hi ha, per a mi, la coincidència i la divergència més grosses.

El 6 de desembre

Dia 6 de desembre se celebra la festa de la Constitució de la Monarquia espanyola. Fou aprovada, per referendament, dia 6 de desembre de 1978.

Hi ha amics als quals molesta aquesta celebració, que consideren forastera. Jo no sóc del seu parer, però les seves raons tindran.

No ens agrada celebrar el 6 de desembre com el dia de la Constitució espanyola? No passa res! El podem celebrar recorant que un 6 de desembre de l'any 1932 Francesc Macià inaugurava el Parlament de Catalunya després de dos-cents anys de la seva supressió per part del Felip V, i digué allò de: "Gran dia, gran festa ha d'esser, doncs, per a tots els catalans, el dia 6 de desembre."

Si ho meditam un poquet, val més celebrar el 6 de desembre, ja sigui de l'any 1975 o bé el de l'any 1932, que no pas celebrar el 18 de juliol de 1936. Això sí quera era una celebració ben forastera, *fatxa* i anticatalana, o antimallorquina, tot d'un cop.

La singular campanyeta de Lorenzo Ribas davant Cort

Vos don el seu nom perquè surt escrit damunt de les seves camisetes, per tant, no crec que el molesti ja que ell mateix és qui el fa públic. En Lorenzo s'ha plantat a la plaça de Cort, davant el Consell Insular i l'Ajuntament de Ciutat, durant la primera setmana de setembre poer demanar que els polítics organitzin un referèndum sobre la llengua: "Català, no; mallorquí, sí!" Ell no ho fa per guanyar cap premi ni cap dobleret. Així ho diu als transeünts que vulguin escoltar-lo. Ai, Lorenzo, Lorenzito, Llorençet... que no sabeu que això de català o mallorquí no és una qüestió de referèndum, sinó de lingüística? Els polítics pinten ací una regadora. Ω

Temps de llampuga i pebres

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Com que ja hem tengut tempestes i ja ha llampegat, comença a haver-hi llampugues. D'aquest peix sols en trobarem per aquest temps, per això ara hem d'aprofitar per comprar-ne. Hem de veure que siguin fresques, i no tinguin els ulls massa trists o enfonyats.

Aprofitarem els productes de la temporada: pebres vermells o bragats, perquè per fregir són igual de bons, albergínies, mongetes tendres... per fer un arròs a la jardinera. Podríem comprar cistelletes de paper i faríem magdalenes (receptes tretes del meu llibre *Les receptes de na Tonina*, d'Edicions Documenta Balear 1996).

Arròs a la jardinera
200 grams d'escapció de xot
Quatre tassetes d'arròs
Una ceba, una tomàtiga
150 grams de mongetes
Un pebre vermell, una albergínia
Julivert i alls, oli, sal, pebre bo i safrà

Dins una greixonera de terra, hi posarem un roll d'oli, i en ser calent hi tirarem l'escapció de xot trossegada i ben assaonada amb sal i pebre bo. Quan estarà fregida li afegirem una ceba tallada petita i la sofregirem fins que torni rosseta. Tot d'una hi posarem una tomàtiga grossa, pelada i ben capolada, i en estar ben sofregit hi afegirem aigua i sal i ho deixarem bullir mitja hora grossa, amb poc foc. Llavors hi posarem les mongetes tendres, adobades i a trossets, l'arròs i safrà.

Ara dins una paella fregirem un pebre vermell i una albergínia tallat tot a trossos no massa grossos, i quan faci deu minuts que bull l'arròs li afegirem el pebre vermell i l'albergínia fregida. Amb dos o tres alls i un poc de julivert farem una picada dins el morter i la tirarem dins l'arròs un moment abans de llevar-lo del foc, cosa que farem dotze minuts després d'haver començat a bullir.

El deixarem estovar dos minutets i, a dinar perquè, ja se sap que: «A la taula i al llit, tothom, al primer crit!»

Llampuga amb pebres
Una llampuga grossa
Farina
Pebres vermells
Alls, oli i sal

Netejarem i esmocarem la llampuga i la trossegarem per curt, en tallades primetes. La salpondrem i la posarem a degotar dins un colador. El cap el deixem sencer, és la tallada que més m'agrada de tota casta de peix.

Dins una paella hi posarem oli en abundància, quan sigui calent, hi posarem la llampuga arrebossada de farina, i la fregirem ben cuita per cada banda.

Posarem les tallades dins un plat gros i dins el mateix oli hi fregirem un parell d'alls esclafats i els pebres trossegats. Hi posam sal, i en ser tot cuit, ho posam damunt la llampuga.

Magdalenes
Vuit ous
300 grams de sucre
300 grams de farina
150 grams de mantega fosa
150 grams d'oli
Vainilla
Un sobre de llevat ràpid
Cistelletes de paper

Batrem els vermells d'ou amb el sucre i mesclarem els blancs amb la mantega, l'oli i una cullerada de vainilla. Ho juntarem tot i hi afegirem la farina i el llevat.

Damunt una llauna compondrem les cistelletes, posarem una cullerada de la pasta dins cada una —no han d'estar plenes— i ho courem dins el forn ben calent. Bon profit!! Ω

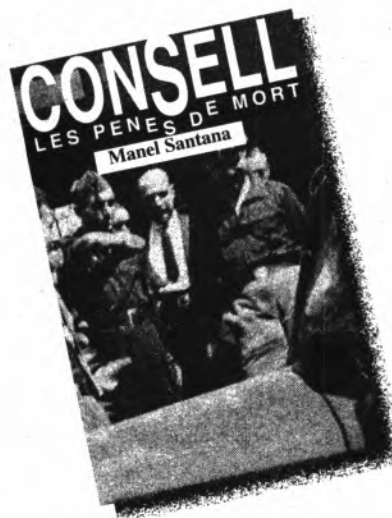
Associació de la Premsa Forana de Mallorca

EDICIONS
DOCUMENTA BALEAR

UTB Universitat de les Illes Balears

25
Anys
LEB

presenten

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ A LA COL·LECCIÓ LA GUERRA CIVIL A MALLORCA POBLE A POBLE

Cognoms Nom

Adreça CP Població

Província Telèfon

Desitj subscriure'm a la col·lecció LA GUERRA CIVIL A MALLORCA POBLE A POBLE, per la qual cosa faré efectiu l'import de 1.275 ptes/exemplar (PVP 1.500 ptes) mitjançant:

Gir postal

Oficina Documenta Balear Pas d'en Quint, 5 ent. 3 07001 Palma Tel. 71 81 23

Associació de la Premsa Forana de Mallorca

Domiciliació bancària (ompliu les dades del compte bancari)

Els agrairé que paguin amb càrrec al meu c/c o llibreta

Núm.

Banc o Caixa

Adreça entitat

els rebuts que, en concepte de subscripció, els presentí DOCUMENTA BALEAR,

Signatura Data

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat, Marratxí i Lluçmajor
Telèfon 742768

ASSEGURANCES BILBAO

ESTEBAN PALMER CALAFELL
AGENT D'ASSEGURANCES
C/ Constitució, 18B, baixos
07150 Andratx (Mallorca)
Tel. (971) 23 52 62

PERSIANES SALAS

persianes de plàstic i alumini
portes plegadisses • venecianes
cortines de fantasia
Fusteria d'alumini
c/ Francesc Martí Mora, 41
Telèfon 45 48 66 • 07011 Palma

L'ESTEL de Mallorca

EL DIARI DELS MALLORQUINS

TOT LLIBRES

De Mallorca, S.L.
Caty Cardell
c/ Sant Cristòfol, 28
S'ARENAL Tel. 44 29 38

Serveis de Preimpressió

filmació PC i Mac
Barrera, 54 • Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca

Gloses

Durant la Guerra Civil (VI)

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

En veu baixa comentàvem
a on havíem d'anar.
El comissari s'enterà,
a tot es grupo formaren.
Relació ja ens donaren
a on era el destí,
an es front tots anar-hi,
amb nostra força hi comptaven.

Quan sa nit se presentà
sa marxa agafaríem,
els llums apagats duríem
per s'aviació burlar.
Tota sa nit s'empleà
per arribar al destí,
amb un ben clar dematí
la marxa allà s'aturà.

Era un terreny molt quebrat
el que allà trobaríem,
sa cuina allà posaríem,
era un lloc arrecerat.
Però tenien combat
diferentes bateries,
projectil enviaríem
amb molta celeritat.

A baix d'una olivera
me'n vaig anar a dormir,
un company meu va venir
a avisar-me a la carrera.
Un desastre molt gros era
que a sa cuina havia passat:
"Un projectil ha explotat,
hi ha molta gent que pena."

Escapat me'n vaig anar
a veure el que passava,
el sergent Cot me cridava,
tenia un braç tallat,
un altre escalabrat
amb una cama rompuda,
un altre amb sa closca fuita
amb so cervell destapat.

Jo havia reparat
passant una infermeria,
es sergent Cot li diria

que a mi fort s'aferràs.
En es braç no el deixàs
i al servici el duria,
allà jo el deixaria
que es metge d'ell se'n cuidàs.

Civeres vaig demanar
per traginar els demés,
jo el vaig fer a s'excés
pels meus amics ajudar.
Un tal Ponce vaig trobar
li diguí que m'ajudàs,
tenia ell molt bon braç,
de veritat molt lluità.

Tots els ferits hi duguérem
que de fet escarrufaven,
dos morts allà hi deixàrem,
férem tot lo que poguérem;
uns moments molt trists ho eren
contemplar els nostres amics
que romanien ferits
sofrint una grossa pena.

Aquell dia no menjàrem,
tot el menjar destrossat,
es grup desmoralitzat,
aquell trist fet contemplàvem.
Ses ordres que arribaven
eren de nit es partir,
an es front arribar-hi
perquè allà mos esperaven.

El nostre grup va partir
amb tots els llums apagats,
per no esser localitzats
per desgràcia no sofrir.
Es camí vàrem seguir
a sa cita assenyalada,
allà noltros fèiem falta,
es mando mos ho va dir.

En aquell lloc arribàrem
a on havíem d'emplaçar,
a un sergent preguntà
si en el sector perillàvem.
Dos foren que em contestaren

diguent-me: "És un infern,
aquí hi ha un govern
que rep moltes garrotades."

Me va dir: "De uns dos-cents
mos n'han morts bé la mitat,
i el qui viu ell ha quedat
faltant-li braços o dents."
Vos esperen uns moments
difícils de capetjar,
molts clots podeu preparar
per enterrar vostres gents.

A ells los vaig avisar
de lo que m'havien dit,
una síquia de sentit
noltros l'hem de foradar.
Noltros dos podem quedar
i voltros amb sos xorracs,
trossos de pi trossetjats
per sa trinxera tapar.

Quan 'cabàrem de tapar
pedres i troncs sa trinxera,
sa força me mancà, ella,
dins sa mata em vaig tirar
pels molt moscards es burlar,
sa son me dominaria;
uns pocs moments sentiria
que es mando mos va cridar.

Quan sa claror es presentà
a ses peces mos n'anàrem,
sa deriva mos donaren
a "La Picossa" mirar.
Angle de tir aixecar
i fer tir de correcció,
de seguida a discreció
es foc se va començar.

A dos quilòmetres sentíem
quantitat d'explosions,
metralletes i canons
que violents lluitarien.
Noltros los enviaríem
ses magranes rompedores
que no anaven de bromes
quan elles explotarien.

Dues hores vam lluitar
disparant tots els canons,
moltes de municions
als constraris s'envià.
Un moment se presentà
un avió inimic,
es punt nostre molt precís,
també mos va retratar.

Noltros que continuàvem
es foc amb gran violència,

posàvem tota potència,
es mandos ens ho mandaven.
Poc temps després divisàvem
divuit júnquers alemanys,
de bombes ben estibats
a totes les mos tiraren.

Es foc no vàrem 'turar
en aquell precís moment,
hi havia un tinent
amb metralleta amb sa mà
que mos feia disparar
amb tota celeritat;
era renyit es combat
tots havíem d'ajudar.

Varen començar a tirar
ses bombes els avions
cap a nostres direccions,
les varen ben enfocar.
Llavors es tinent mandà
que cada qual s'allunyàs
i com pogués se salvàs.
La mort 'viem d'esperar.

Jo havia fet sa trinxera
per poder amagar-mi,
però varen posar-hi
sa estafeta guerrera.
Qui espera se desespera,
no vaig pensar a anar-hi,
quan jo més lluny és fer-mi
des grup de sa nostra peça.

Ses bombes quan se les 'mollen
comencen balancetjant,
però quan van davallant
es ritme són altres coses.
Una helix que elles porten
les fan dur sa vertical,
és un renou infernal,
tremolen totes ses coses.

Quan ses bombes davallaven
amb grossa velocitat
tothom fugia escapat,
on podien s'amagaven.
Uns altres bé s'estiraven
damunt sa terra allargats
esperant ser esclafats
de bombes que perillaven.

Aquesta cosa vaig fer
a vint metres de sa peça,
me vaig jeure ben depressa
esperant la mort, si ve.
Sa ona m'alçava bé
des terreny jo allargat,
era de terra abultat,
això fou sort que tengué.

El bombardeig acabat
els júnquers se n'anirien,
entre noltros deixarien
molt de mort i escalabrat.
Quan me vaig haver aixecat
cap a ses peses anava,
amb un tinent travelava
amb so cap ben esclafat.

Unes pitades tocaren
per poder-nos reunir
i es número comptar-hi
de morts i ferits sumaven;
aquests fet escarrufaven
quan vaig arribar allà,
trossos de morts replegar
dels amics que tant lluitaren.

Una bomba va explotar
entrada de sa trinxera,
s'estafeta allà era,
tots dos los varen matar;
un tinent se va tirar
en es forat de sortida,
se comes li tallaria,
només es cos va salvar.

Dalt d'un camió pujàrem
aquell home destrossat,
mos digué tot animat
sa lluita continuàssem.
Aquella veu admiràvem
que mos donava consol,
tu vivies un condol
des modo que el contemplaves.

Set mantes vàrem estendre
per posar es morts i ferits,
eren uns moments ben trists
contemplar aquella feta.
Vàrem fer sa recol·lecta,
mos resultaren vint morts,
es resultat correspon,
es compte és molt correcte. Ω

Recorda

**Quan hakis llegit
aquest periòdic,
si no en fas la
col·lecció, regala'l
a un amic, veí o
parent. El país
ho necessita.**

Freedom
Spanish optative
No more imposition of spanish
spanish volunteer and optative

**We are in Europe
We wont english or german
better then spanish**

**In Spain, spanish
In Mallorca, catalan**

Llibertat
Castellà optatiu
No a la imposició del castellà
Castellà voluntari i optatiu

**Som a Europa
Volem l'anglès o l'alemany
millor que l'espanyol**

**A Castella, castellà
A ca nostra, català**

Freiheit
Spanisch optativisch
Wir sind gegen die unterrichtet
der Spanisch

**Wir sind in Europa
Wir Wolen besser Deusch
oder Englisch als Spanisch**

**In Spanien, Spanisch
In Mallorca, Katalanisch**

Els acudits d'en Balutxo

SABEU EL DARRER DE L'ESTEL?

Un madrileny és destinat a fer feina a Mallorca. Tothom l'adverteix que ho passarà molt malament si no va viu. "Allí te insultan y no te enteras". El madrileny, però, es creu molt viu i pensa que no el fotran. Per això, només arribar a Son Sant Joan veu un home net típicament de la terra i l'escomet: *Oiga, buen hombre, como llaman aquí a los hijos de puta?* L'homenet respon: *Aquí no los llamamos, vienen solos desde Madrid!*

Això és en Tòfol Soler que demana a Mátigues: *Quantes ensaimades et menjaries en dejú?* En Mátigues respon: *quatre!* En Tòfol li explica que no és possible: *En menjaries una, la segona ja no estaries en dejú.* En Mátigues, impressionat, es troba en Canelles i li demana: *Escòltiga, díguiga quantes ensaimades es menjariguiga en dejúniga?* En Canelles contesta: *trenta-set!* En Mátigues queda amb cara de fotut: *si m'haguèriga dit quatre n'hi hauria explicat un de bo d'en Tòfol.*

Això és en Jordi que va a veure en Cosemari. Li obre la porta la dona, mig despullada, i li diu que el marit no és a casa. En Jordi li diu: *i que no podrém fer-ho, tu i jo.* Ella li respon: *si em pagues un milió de pessetes, sí.* En Jordi, s'ho pensa i li contesta que anirà a cercar els doblers. Efectivament, dues hores després hi torna i, ja ho crec!, bona feina! El vespre arriba en Cosemari i demana a la dona. *Què ha vingut algú?* No-contesta ella. Ell insisteix: *no ha vingut en Jordi?* Ah, sí -diu ella-. *I no t'ha donat un milió de pessetes?* Ah, sí -torna dir ella. En Cosemari, satisfet, exclama: *això són amics, aquest matí ha vingut a demanar-me els doblers i m'ha assegurat que avui mateix els tornaria a ca nostra!*

La dona d'en Paco es troba una antiga amiga i li diu: *Ai, estimada, el meu home és de l'Opus, i un dia és quaresma, l'altre abstinència... i res de res! No m'espolsa les teranyines!* L'amiga contesta, *idò jo, ben contenta, em vaig casar amb un "luteranu" i quan no és per l'uter és per l'anu!*

Una endevinalla: Per quin motiu a Bòsnia hi ha serbis i aquí tenim espanyols? Perquè els bosnis escolliren primer.

Turistas de Xeraco interrumpen a gritos la homilía que el cura pronunció en valenciano.

OTRA VEZ ESTOS CRISTIANOS...

No corris massa!

Escandell

Ses coses ben dirigides a tothom han d'agradar, jo vull dir que de vegades córrer se pot limitar.

Amb massa velocitat se circula nit i dia, la gent gran desitjaria moderin velocitat.

Molts de cotxes, també motos, als creuers solen pitar, ells circulen com a bojós, no se volen aturar.

Terme ben senyalitzat tenim a dins s'Arenal, vehicle ben manejat allibera de tot mal.

Si la mort arriba al llit això és més confortable, al contrari, és lamentable morir a l'asfalt, mal ferit. Ω

Quin projecte té el PP?

ES GALL

Lluny d'aquell que amb toc de [vara tot quant toca li torna or, el nostre Govern, mu-mare!, tot quant toca ho emmascara, pudent torna si era bo.

Va tenir la gran idea: cap a Sóller fer forat! I ha mogut tanta marea de doblers i tal diarrea que el túnel està emmerdat.

I amb això del cementiri hi ha fotut sis-cents milions; no cal que ningú s'ho miri ni que a un sant encengui un [ciri...

Han volat com els falcons!

Pel casal d'Agricultura en Cañellas tornà boig;

pagà el doble de factura, de doblers omplí mesura pels seus amics i un tal Roig.

Pagà de més per Can Sales, per mal cap tudà milers de milions per unes cales... Està cego, duu clucales, o es fa seus els teus doblers?

Aquest és el gran projecte que el Govern Balear té? Ningú en té cap bon concepte d'aquest govern tan inepte... El projecte és el PP!

Què trobes, lector, que és hora d'aturar-li els peus o no? Un boig trepitjat, no plora? Tots plegats podem fer enfora el mal administrador. Ω

**M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.**

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) (III part) de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (d'agost de 1996 fins a l'agost de 1997)

(per demanar números endarrerits, telefonau al 26 50 05)

L'ESTEL de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça..... C.P.....
Població.....
C.I.F..... Tel.....

M'interessa una subscripció ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al Apartat de Correus 124 07600 s'Arenal de Mallorca

E P I ! !

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

G GRUPO GIGANTE

DIRECCIÓ

PEIXATERIA

XARCUTERIA

OFERTES

de la primera quinzena del mes d'octubre

LLET AGAMA BRICK SENCERA
79 PTA

LLET AGAMA BRICK DLUN
79 PTA

SKIP ECOPACK 117
595 PTA

PA ESTALVI PANRICO
99 PTA

MARIA DORADA 400 g
115 PTA

CARNISSERIA
SALSITXA POLLASTRE O PORC
580 PTA/k

HAMBURGUESA VEDELLA
39 PTA/unitat

XARCUTERIA
XORIÇ EXTRA PALMA
895 PTA/k

CUIXOT CUIT CAMPOFRIO
1.095 PTA/k

CUIXOT SALAT PALMA
1.195 PTA/k

GRAN ASSORTIT EN PEIXOS I
MARISCS FRESCS MAGNÍFIC
ASSORTIT EN FRUITES, VERDURES
I HORTALISSES FRESQUES DEL DIA

PORT D'ANDRATX 67 37 07

PALMA NOVA 68 31 11

SANTA PONÇA 69 29 50

SA COMA 81 08 35

S'ARENAL 26 29 73

FELANITX 58 31 31

CAN PICAFORT 85 12 42

CALA D'OR 65 80 24

CARNISSERIA

VERDURES • FRUITA

FORN • PASTISSERIA

A GIGANTE, L'ESPEREN GRANS PROFESSIONALS DE L'ALIMENTACIÓ PER OFERIR-LI LA MILLOR SELECCIÓ D'ARTICLES NACIONALS I D'IMPORTACIÓ

G GRUPO GIGANTE

G GRUPO GIGANTE Palma Nova
G GRUPO GIGANTE Santa Ponça

G GRUPO GIGANTE Port Andratx
G GRUPO GIGANTE Cala D'Or

G GRUPO GIGANTE S'Arenal
G GRUPO GIGANTE Felanitx

OFERTES VÁLIDES TRET D'ERROR TIPOGRÁFIC O ACABAMENT D'EXISTÈNCIES, DIRIGIDES A CONSUMIDORS FINALS, PER TANT EL GRUPO GIGANTE ES RESERVA EL DRET A FIXAR LA QUANTITAT MÀXIMA DE COMPRA PER ARTICLE ALS NO CONSUMIDORS FINALS.

L'ESTEL de Mallorca. El diari dels Mallorquins • Editor i director: Mateu Joan i Florit • Col·laboradors: Jaume Sastre i Font, Mateu Sastre i Joan, Climent Garau i Salvà, Miquel López i Crespí, Miquel Julià i Prohens, Joan Quetgles, Jaume Tallaferró, Tomeu Mestre, Josep Palou • Dipòsit Legal: PM-473-80 • Maquetació: Documenta Balear • Impressió: OMNI • Publicitat i subscripcions: Camí de les Pedreres, 30. Apartat de Correus 124. 07600 s'Arenal (Palma) • Telèfon, contestador i fax 26 99 41 • Telèfon, contestador: 26 50 05.